

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: **Apáca-utca 3. sz.**

A lap szellemi részére vonatkozó közleményeket a szerkesztőség címére kérjük beküldetni.

Egy hasábos petitsor 5 kr. Hirdetés-bélyeg 30 kr.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézhetők.

LAPTULAJDONOS:

A SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA-RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DR. PERSZ ADOLF.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre . . . 6 frt — kr.

Félévre . . . 3 > — >

Negyedévre . . . 1 > 50 >

Egy hónapra — > 60 >

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 8 frt — kr.

Félévre . . . 4 > — >

Negyedévre . . . 2 frt — kr.

Egy hónapra — > 80 >

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.

Félévre . . . 5 > — >

Negyedévre . . . 2 > 50 >

Egy hónapra 1 > — >

Egyes szám ára 4 kr.

Előfizetési felhívás.

F. évi április 1-étől a „Tiszántúl” politikai napilapra új előfizetést nyitunk.

A „Tiszántúl” zászlójára a katolikus szellem és irányjel-szavai vannak felírva.

A „Tiszántúl” az egész országban a legolcsóbb politikai napilap.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre . . . 6 frt. —
Félévre . . . 3 > —
Negyedévre . . . 1 > 50 kr.
Egy hónapra . . . — 60 >

Helyben házhoz kézbesítve:

Egész évre . . . 8 frt. —
Félévre . . . 4 > —
Negyedévre . . . 2 > —
Egy hónapra . . . — 80 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 10 frt. —
Félévre . . . 5 > —
Negyedévre . . . 2 > 50 kr.
Egy hónapra . . . 1 > — >

Kérjük az előfizetéseket mielőbb eszközölni, hogy a lap pontos szétküldése körül zavar elő ne fordulhasson.

Vidéki előfizetések legzélszerűbben postán, utalványgyal eszközölhetők.

A kiadóhivatal.

A szocializmus forrása.

I.

(—a.) Ismeretes a világtörténelemből, hogy a legszörnyűbb kegyetlenség megtestesülése: Néro császár felgyújtatta egykor Rómát, hogy a világváros lángjaiban gyönyörködjen. És mikor rá esett a gyanu, s kérdőre vonták őt, — a keresztényekre toltta azt. Saját szörnyű bűnét, irtózatot gaztettét az ártatlanokra hárította.

Szakasztott ilyen a liberálizmus eljárása. A liberálizmus tanítása, rendszere s annak szomorú következménye megteremtette a szocializmust; és most, hogy kigyulltak már a lángok, melyek végpusztulással fenyegetik a társadalmi rendet, — a liberálizmus nemcsak megtagadja saját szülöttét, hanem másra akarja kenni azt. — Minél mélyebben harap a láng a társadalom

testébe, annál hangosabban hallatszik a vád, hogy az ultramontánok a gyujtogatók, hogy ezek szövetkeznek még a felforgatókkal is.

Mig csak egy-két ujságíró adott kifejezést e hallatlanul vakmerő vádnak és teljesen alaptalan gyanunak, — addig nem vettük fel a dolgot. — Megszoktuk, hogy tőlük nem kell mindent komolyan venni. De újabban tekintélynek örvendő helyről, a főrendiház előadói székéből Czorda Bódog, volt igazságügyi államtitkár és kuriai másod elnök is nyílt kifejezést adott e gyanunak.

Ilyen körülmények közt tovább is hallgatni mulasztás lenne. Jónak, helyén valónak látjuk azért rámutatni arra a szoros rokonságra, melyben a liberálizmus az államfelforgató elemekkel áll. A tények logikája előtt kénytelen meghajolni a komolyan gondolkodó, maga lábán járó ember, ha e névre magának igényt formál.

Már pedig ez a szoros rokonság azt mutatja, hogy a szocializmus nem egyéb, mint a liberálizmus tanainak szükségszerű következménye.

A szocializmus legmélyebb gyökere az anyanyelvű, atheisztikus (istentelen) világnézet.

Ha az embernek nincs más czélja, mint az állatnak, ha az embernek rendeltetése nem terjed túl e földi élet határán, ha nincs a mi e földi élet szenvedéseiről, nélkülözéseiről, igazságtalanságaiért a kárpótlás reményét nyújtja neki, — ki kívánhatja akkor a szegényektől, kiknek élete folytonos küzdelem a létért, ki kívánhatja akkor tőlük, hogy sorsukat, szenvedéseiket, nélkülözéseiket türelemmel és megadással viseljék, — míg a felső tizezer biborbársonyba öltözve, dőzsölve tölti napjait?! Ha elrabolják tőle a tulvilági jobblétbe vetett reményét, — mi jögon akarják őt megakadályozni abban, hogy szerencsésjét e földön minden lehető eszközzel megvalósíthassa, mi jögon akarják őt megakadályozni abban, hogy a föld gyönyöreiből ő is követelhesse részét?! — Ő is

olyan ember mint az, aki az ő verejtékének gyümölcsét élvez.

Elvettétek tőlünk az eget, — kiált fel joggal egy törvényszéki tárgyaláson a szocialista vezér — engedjétek legalább a föld javaiban gyönyörködni bennünket!«

»Uraim! — mondá Rebel 1890 febr. 23-án a német birodalmi gyűlésen, — Uraim! önök éppen oly jól tudják, mint mi, hogy minél inkább tűnik a népnél a tulvilági életben való hit, annál hangosabban követeli az, hogy a mennyet a földön találhassa fel!«

Ha jogos az athens-anyanyelvű álláspont, akkor éppen oly jogos a szocializmus követelése, hogy e föld javaiban és örömeiben mindenki lehetőleg egyformán részesüljön. Akkor igazságtalan az, hogy az egyik fényes palotában lakva, a busás jövedelmet munka és fáradság nélkül zsebre vágva, féktelen dobzódás közt éljen, — míg a másik pinczelyukban vagy padlásszobában tengődve, éjjelt nappallá téve, szünetnélküli gyötrő munkával kerresse a mindennapi betevő falatot.

És ki az, aki a szocializmus alapját az athens-materialis világnézetet tanítja, vallja s azt a nép között is terjeszti?

Az, aki a vallást magándolognak nyilvánítja; aki a népet arra ösztönzi, hogy az vallását vallásának ünnepeit szertartásait, intézményeit és szentségeit megvesse, aki a népet arra biztatja, hogy papjára ne hallgasson; — az aki az iskolából kidobja a fészületeket, kivonja az iskolát az egyház köréből, az, aki elvének vallja a kötelező vallás-oktatás eltörlését; — az, aki megfosztotta a házasságot vallási, szentségi jellegétől, az, aki kimondotta a házasság felbonthatóságát — az, aki törvénybe akarja íglatni a vallástalanságot.

A liberálizmus, annak képviselője: a szabadelvűpárt és kormány és a velük rokonszenvező szövetséges elemek így készítik elő a talajt a szocializmus számára.

És mikor látják, hogy ég fejük felett

a ház melyet maguk gyújtottak meg, — akkor másra kiáltják, hogy gyújtogató!

Mióta mások felnyitották a liberálisok szemét, a mióta a baj is hangosabban nyilvánul, sőt itt-ott már nyílt lázadásban tör ki, nem tagadják többé a baj létezését, — de azért annak gyógyításával mit sem törődnek. Azt gondolják, sőt nyíltan ki is mondják, hogy elég — a fegyver. Pedig annak a fegyvernek is két vége van. Pedig azok a fegyverek is — a nép fiai. Nem új dolog, hogy ez az ijesztő rém már a kaszárnyákba is behatolt. Hogy azokat nem tudta eddig hatalmába ejteni, — nem a liberálizmuson mult nem annak az érdeme.

Hogy ami eddig nem sikerült, fog-e ezután sikerülni? — nagy kérdés. Ha így folytatják a dolgot mindenestre fog. Késleltetni lehet, de megakadályozni nem.

Nemcsak ennyiben áll a rokonság a liberálizmus és a szocializmus között. Nemcsak a vallástalanság oka a szocializmusnak. A társadalmi bajunk forrása ezen kívül még a liberálizmusnak — különben magasztos, de rosszul értelmezett — tana a szabadság, egyenlőség és testvériségről, továbbá a liberális nemzetgazdasági rendszer és oka végül a liberális politikának centralisztikus iránya törekvése.

Ezekről máskor.

A német birodalmi gyűlés új elnökei.

Ismeretes olvasóink előtt, hogy a német birodalmi gyűlés elnöke Lewetzow és első al-elnöke dr. Brücklin lemondottak állásukról azért, mert a birodalmi gyűlés szombati ülésében 163 szavazattal, 146 ellenében elhatározta, hogy nem üdvözli Bismarckot 80-ik születés napja alkalmából. Richter, a német szabadelvűek vezére

nyomban kijelentette, hogy »a birodalmi gyűlés meg fog élni e két ur nélkül is«. — A szerdai elnök-választás igazolta Richter véleményét. — Elnök lett 183 szóval 291 közül báró Busl **centrumpárti** képviselő; első alelnök Schmi edt Bingen **szabadelvű párti**; második alelnök Stahn **centrumpárti** képviselő.

Tehát az a kezdetben lenézett, megvetett, kicsinyelt centrumpárt imé annyira vitte, hogy a birodalmi gyűlés elnökségében két helylyel van képviselve. A nagy kisebbségben levő német katolikusok összetartásának fényes eredménye, a centrumpárt imé elérte azt, hogy ő vezeti a birodalmi gyűlés tárgyalásait. Ennyit vívhat ki a jól szervezett összetartás.

Önkénytelenül is eszünkbe jut a kérdés: mikor lesz a mi szabadelvű pártunkban annyi méltányosság, hogy csak egy helyet is átengedne a képviselőházi elnökségben a nagy ellenzéknek valamelyikének?

Liberálisok bukása.

Bécsben, Salzburgban és Grácban, most folynak a részleges községi választások. A keresztény- konzervatív párt mind a három helyen teljesen szervezve vesz részt a választásokon. Salzburgból már meg is jött a hír a választás eredményéről. E hír szerint a választás a liberálisok teljes vereségével végződött. Minden liberális jelölt megbukott. Az összes mandátumokat a keresztény- konzervatívok és antisemiták nyerték el. Bécsben tegnap csak kevés választás volt. A java része április elsején lesz. Az antisemiták minden megüresedett helyre léptettek jelöltet.

Képviselőjelölés Nyitrán.

A nyitrai szabadelvűpárt mai napon tartott értekezletén minthogy Latkóczy Imre államtitkár a képviselői megbízást el nem fogadta, a jelöltséget dr. Janits Imre vármegyei főjegyzőnek ajánlotta fel. A jelölt márcz. 31-én tartja programbeszédét.

Tarnóczyiádák.

Tarnóczy Gusztáv a lapokban egy újabb nyilatkozatot tett közzé, melyben nagy hangon mondja, hogy ő maga kérte maga ellen a fegyelmi vizsgálatot s annak eredménye elé a

legteljesebb nyugalommal néz. A képviselőház karzatán azért jelent meg, hogy személyesen végig hallgassa a nyitrai választásnál jelen volt ellenzéki képviselők szerinte »alaptalan« vádakodásait. Beismeri, hogy a karzaton való megjelenése helytelen volt. Nyilatkozatát azzal végzi, Drakulics Pál, Pázmándy Dénes, Vajay István, Bartók Lajos, Polónyi Géza, Fernbach József, Bánó József, Lukács Gyula, gróf Szapáry Gyula és Gullner Gyula orsz. képviselőket *sértő kifejezésekkel* illeti, »egyenként és egyetemleg.«

A vizipuska-gyáros operációja a Bánffy-kormányának rengeteg sok kellemetlenséget okoz. Nem elég, hogy Latkóczy belügyminiszteri államtitkár nem fogadja el a mandátumot, a választás körül folyt manipulációk és családságok odiuma súlyosan nehezedik a Bánffy-kabinetre, mert mindenki abban a nézetben van, hogy a kormány nagyon is jól tudta, hogy Nyitrán, milyen uton akarják megválasztani az államtitkárt.

A fejlemények úgy hozzák magukkal, hogy ennek a világraszóló hírhedt szomorú választási komédiának még egyéb áldozatai is lesznek. Először is úgy hírlik, hogy Nyitramegye főispánja, Thuróczy Vilmos kénytelen lesz megválni állásától, mert ő hűségesen szolgálta Tarnóczyt. Azonkívül még számos nyitramegyei tisztviselő is kompromittálva van, sőt úgy vagyunk értesülve, hogy postatiszték s más hivatalnokok is áldozatul esnek a Tarnóczy-féle manipulációnak.

A nyitrai »művelet« derék rendezőjének viselt dolgaival nem csak a fegyelmi hatóságoknak lesz dolga, foglalkozni fog azokkal a bünyefitő bíróság. A napokban ugyanis számos nyitrai választó polgár feljött a fővárosba, hol felkereste dr. Günther Antal ügyvédet, kit arra kért, hogy a választási visszaélések dolgában, adjon be a hírhedté vált szivattyúgyáros ellen bünyefitő följelentést. Dr. Günther elvállalta a megbízást, s mint értesülünk, a nyitrai törvénytársaknál már be is adta Tarnóczy ellen a bünyefitő följelentést. Tehát a nagy »taktikus« valószínűleg a vádlottak padjára kerül.

Lapszemle.

Budapest, 1895. március 28.

A Magyar Állam »A becsület« czim alatt a nyitrai választásoknál történt visszaélésekre vonatkozólag azt mondja, hogy a becsület, az alkotmány, a parlament, az ország becsülete

A „TISZÁNTUL“ TÁRCZÁJA.

Az irgalom munkája.

(A »Tiszántul« eredeti tárczája.)

Ti, a kiket nem öl a mindennapi gond, a kiknek csak jól be kell osztanotok az istenadta javakat s nyugodtan, vidáman járjátok az élet utait;

ti, akik usztok a bőségben, élvezve a lét kínáló gyönyöreit s a rózsákkal hintett élet-ösvényeken könnyen siklotok tova a tövises fölött;

ti, a kik selyembe, bársonyba öltözve szeditek az óra örömeit s dusan rakott asztalok között üzitek az időt;

és ti, a kik már eltelve gyönyöröktől, örülten rohantok új és új izgalmak után;

álljatok meg egy perczre. Tekintsetek a fényből az árnyba.

Nézzétek meg velem a szent helyet, hol a társadalom sorsüzött tagjai enyhet találhatnak, hol áldásos részvét jótékony kézzel üzi az élet nyomorát, hol irgalom oszt ételt az éhezőknek.

E tél viszontagsága hívta életre a népkonyha intézményét három nagyváradi zárdában s a tavasz megjelenése sem menti fel a jótékony kezeket a munka alól. A föld nehezen ébred téli álmából, munkát nem kínál még a rügyfakasztó tavasz; az időjárás konok, az élelmi szer drága; tolong az éhező a népkonyhához és megható a nyomornak a képe.

Déli 12 óra van. A csendes zárdautczán, hol kevéssel előbb vidám gyermekhad vonult el

rendben hazafelé, most a szegénység tartja felvonulását.

Sok titkolt éhség, sok titkolt nyomor kerül itt napfényre s az éhezők lassankint megtöltik a zárda előcsarnokát.

Beteszik a bejárat tölglyafaajtáját, nemcsak mert fáznak, mert sok közöttük a tisztességes, szemérmes szegény is, ki leleplezni igyekszik nyomorát; ne lássa az utczáról a közönyös, a szívtelen jómód s ne üzze rajta gunyjait.

S a félhomályban esendben vár a sokaság. Nem hallik itt a henyélők zibongása, az ünneplés, a várakozó esendet legföllebb sóhaj szakítja meg.

Egyrésze leül a padokra, másrésze sorakozik a vasrácsos ajtó előtt, a honnan az adományt várják; a vasrács közé tapasztják arczukat s úgy lesik az éhségtől való megváltásukat.

Nem látják a két öblös fazekat párolgó étellel telve, a kosarakat a felszeletelt kenyérral, a cseréptányérokat a kanállal, mit számukra készítettek.

Az ajtót kinyitják. Az ételt osztó irgalmas testvér összeszi imára kezét, ők is imára kulcsolják s ájtatosan elmondják ebéd előtt a legszébb imát, a miatyánkot. Aztán sorra jönnek átvenni a meleg ételt.

Itt egy koldus asszony nyújtja kezét. Arczáról leri a tél küzdelme. Beesett szeméi föllángolnak, mikor a párolgó étel illata arczába száll, egy halk mosoly vonul át ajkain s a következő perczben egészen átadja magát a meleg étel élvezésének. Nem lát, nem hall, de éhsége csillapul.

Most egy szegényesen, de jól öltözött mesterlegény jön előtérbe. Sápadt arczán az inség ül. Merőn szegzi szemét a neki nyújtott tányérba. Ajkai remegnek, kinyújtott keze görcsösen ragadja meg a tányért, a gyönyör részkedtetli meg tagjait az étel láttára.

Az étel osztó testvér jótékony keze sorra jár, ő nem ér rá meglátni a nyomorgók felindulását. De az ellenőrzést teljesítő főnöknő mindent lát s nem egyszer törül ki könyvet szeméből. Aki nem látja így leplezetlenül, közelből az inséget, nem is érezhet vele. Nem értheti meg, miként lehet az inség ikertestvére a bűn. Nemcsak segít, javít is az, a ki az éhezőknek ételt ad.

De új alak kerül előre. Egy tisztos ruhába öltözött öreg ur érkezett botjára támaszkodva. Szerényen meghuzza magát a koldusok közt, míg rákerül a sor, bár vézna arca belső vágyat tükröz a meleg étel iránt. Ki tudja nem a végső kétségbeeséstől menti-e meg az irgalom. Ő talán rég elfoglalt helyzeténél fogva nem mehet koldulni; ide eljön e szent falak közé. Itt nem kérdik kilétét, adnak és újra adnak neki nap nap után s boldog megnyugvással töltheti el az a tudat, hogy éhen el nem veszt. A koldusok pedig, a sorsosai, tisztelttel nyitnak neki utat, vigaszt, erőt merit az egész életében sarsüldözött, hogy imé a jobb napokat látott is osztja a nyomort.

Ismét és ismét új alak nyújtja kezét az adományért. Erős, munkabíró ember is van közte, a kit elutasítanánk, ha házukhoz koldulni jönne, mondván, dolgozzék, s hagyja igazi koldusoknak a könyöradományt. És milyen örült

követeli, hogy a nyitrai választás minden részletében tisztáztassék. Nyitra — ugymond — nem egy geográfiai terület immáron, hanem egy új keletű bűdös tó, melyben csak a liberálisizmus saját külön állatvilága találja fel éltető elemét.

A **Hazánk** jogos megleckéztetésben részeseíti a kormánypárti sajtót, hogy napok óta egyszerre olyan hirtelen erkölcsbiróvá lett s az ellenzék részéről Tarnóczy ellen intézett támadások miatt felháborodik, szerinte az ilyen féle taktika nem illik a magyar olvasó közönséghez.

A **Budapesti Hírlap** »Tulzások« cím alatt a szabadelvű kormányt ostromozza s kimutatja azt, hogy ez már sokáig így fenn nem állhat, az ilyen romlott erkölcsű kormánynak bukni kell, mely Tarnóczyakat nevel.

A **Nemzet** arról cikkeznek, hogy a főrendiház veto-jogát mint lehet kijátszani; törvényeket idéz, melyek feljogosítják a nemzetet arra, hogy bizonyos törvényeket a főrendiház mellőzésével egyenesen a királyhoz terjeszthet fel szentesítés végett.

A **Nemzeti Ujság** »Czinizmus« cím alatt Bánffy miniszterelnököt támadja; végig tekint annak egész eddigi politikai működésén s oda konkludál, hogy nem esoda miszerint ilyen életpálya után ilyen miniszterelnököt kapott az ország, ki bennünket egész Európa előtt kompromittál.

A **Magyarország** »A törvény nevében« cím alatt azt írja, hogy ki a törvényt meg nem tartja, bünt követ el. A választásoknál pedig egész adminisztrációnk arra látszik berendezve lenni, hogy a törvényt lábbal tiporja. Folytatólag a nyitrai választásnál előfordult törvénysértésekre vonatkozólag azt mondja, hogy a bűnöst ki kell kutatni, a bűnt meg kell törölni. A nyitrai eset szerinte példátlan. Éppen azért kell példát statuálni. Ne tekintsék, ugymond, ezt a kérdést a kormány gyalázatának, melyet takargatni kell, hanem tekintsék a magyar állam becsületének, melyet pártkülömbőség nélkül oltalmaznunk kell.

A **Magyar Hírlap** »A kard« cím alatt Vilmos német császár által Bismarcknak ajánlékozott kard jelentőségét méltatja s mai politikában s különösen Németországban s azt mondja, hogy a kardnak két éle lévén, vigyázzanak a németek, hogy a katonai hatalom saját magukat meg ne támadja.

örömmel fogadja ő is az egyszerű ebédet. Munkát nem kap, (a malombukás növelte számukat) gyöttri az éhség s tán kétségbeesésig vinné ha pártját nem fogná a könyörület. Ez megmentí az éhhaláltól, módot nyújt, hogy tisztességben bevárja a tavaszt, mely jobb időket hoz s munkát a munkabíró karnak.

Aztán jön a sánta, a vak, a béna, mind a nyomornak sápadt gyermeki... Egyenlő készséggel, örömmel szolgálnak nekik az irgalmas nénék. Ők igazán a szeretetnek, az irgalomnak angyalai. Nevelik, ápolják a nép kisdedeit, gyermekeit, bekötözik a sebesült vérző sebét, gondozzák, ápolják a ragályos beteget, javítják a halálos bűnben sinlődő rabnőket és ételt adnak az éhezőknek.

A munka közben arcuk kipirul, öröm csillog a szemekben s nyomban elsimul a gondszelte barázda a nyomor arcáról, hálás mosoly deríti az éhező vonásait, könnyűül a szegénység sulya.

Csendes köszönetet rebegnek a koldusok s a köszönetben átesillan a remény, hogy holnap újra jönnek s részesülnek a könyörület adományában.

A holnap. A holnap.

Hány szegény családapa lelkét sebzí a hosszú télen e szó. Ma kiadja az utolsó garast; holnap az éhség, az inség zörget ajtaján. A márczius még nem hoz e gondokra tavaszt. Az őszi gyűjtés már elfogyott, munka még nem nyílik s nem tudja máról holnapra mi lesz vele. Mily szerencse, ha van hol bekötözze fájó sebét, ha az emberi irgalom áttemeli ily válságokon.

Mily boldog az a város, mely jól gondos-

A **Pesti Hírlap** obstrukciónak tartja az ellenzék részéről a Tarnóczy ellen a parlamentben intézett támadásokat s arra figyelmezteti a kormányt, hogy ezek ellen erőlyes eszközökkel éljen.

Az **Egyetértés** a nyolczvan éves Bismarck ünnepeltetéséről ír Németországban.

A **Pesti Napló** a német birodalmi gyűlésről írva. Vilmos német császár eljárását, ki Bismarckkal kibékült, kissé neveltségnek tartja mert a haragnak szerinte örökké kell tartani.

A **Pester Lloyd** Németországban előállott politikai választásokkal foglalkozik, melyet a Bismarck ünnepeltetésére idézett elő.

A **Neues Pester Journal** a miniszterelnöki palotában a napokban tartott gazdasági munkáskérdés ankétról írva, azt tartja, hogy a gyűlés lefolyásából semmi bizonyosat sem lehet meríteni a kérdés megoldására nézve.

Országgyűlés.

A képviselőház ülése.

Márczius 27.

Megint azon kellemetlen helyzetben vagyunk, hogy a képviselőház tegnapi ülésének folytatását és végét, a postai szolgálat kitűnő buzgalma és rendszeretete miatt (!), melynél fogva a tudósítónk által pontosan feladott, tehát a rendes időben ideérkezhetett expedie-levelet, reggeli 2 óra 12 percz helyett délelőtti 9 óra 45 perczkor sziveskedtek kézbesíteni, még csak most pótolhatjuk.

A tárgyalás alatt álló, kiváló fontosságú ügyekre való tekintettel, a tegnapi számunkból kimaradt, hézagpótló részt, utólagosan is egész terjedelmében közöljük.

*

Zichy Jenő gróf elismerését fejezi ki Latkóczynak, ki a nyitrai mandátumot nem fogadta el. Csatlakozik Helfy indítványához.

Ivánka Oszkár a bonyhádi választásra vonatkozó reflexiókkal kezdi beszédét. — Ha a miniszter nem tudja, hogy a bonyhádi választásnál elkövetett vesztegetések és diszfonvulusok rengeteg pénzbe kerültek, ezért csak gratulálhat a miniszternek. (Derűtség.) Azt is gyönyörű parlamentáris erkölcsnek nevezi, hogy a függetlenségi választók elveik fentartása

mellett a belügyminiszterre szavaztak. (A Justh-párt fészkelődik.)

Azt kérde szóló, hogy mekkora cinizmus kell ahhoz, ha egy belügyminiszter kinyilvánítja, hogy választási visszaélések mindig voltak és lesznek. Ugy látja, hogy minél kisebb emberek ülnek a miniszteri székekben annál nagyobbak a választási visszaélések.

Az államtitkár lemondását politikának tartja, hogy Tarnóczyt kivonják a parlamenti elbírálás szigorja alól.

Pártolja a Helfy javaslatát. (Zajos helyeslés.) **Perczel** D. belügyminiszter félremagyarázott szavait iparkodik visszamagyarázni. — Azzal vigasztalja magát, hogy Deák Ferenczet is vádolták naivitással és ő most Deák Ferencz sorsára jutott.

Ivánka O. viszonyválasza után

Madarász József sajnálja, hogy nem nyertek beigazolást azok a remények, melyek a honfiak szívét eltöltötték, midőn az első felelős miniszterium 48-ban megalakult. Akkor azt hitték, hogy ezután a nemzet akarata fog érvényesülni. De most úgy látja, hogy Magyarországon meghamisítják a közvéleményt és elkobozzák a legszentebb állampolgári jogot. Csatlakozik Helfy indítványához.

Péchy Tamás a határvonal szükségességét hangsúlyozza azok között a választási visszaélések között, melyek a választói jog szabad gyakorlását nem alterálják és azok között, a melyek azt lehetetlenné teszik. A nyitrai dolgok ez utóbbiakhoz tartoznak és soha meg nem engedhetők; azért parlamenti delegált bíróságot követel azok megvizsgálására. De a vizsgálatot ki kell terjeszteni Tarnóczy czinkostársaira is.

Gr. Károlyi Gábor rikácsoló hangján közbeszól: A papokra is!

Elnök rendre utasítja Károlyit és helyre kergeti. (Derűtség.)

Péchy T. végül kijelenti, hogy az ilyen választásnál legalább is becsületesebb, olcsóbb és bátrabb eljárás volna, ha a kormány egyszerűen kinevezné a képviselőket. (Éljenezés.)

Elnök: Miután még többen jelentkeztek szólásra, a vitát holnapra halasztja.

Drakulics Pál a következő interpellációt terjeszti be a miniszterelnök és a vallás és közoktatásügyi miniszterhez:

1. Határozott tudomásom lévén arról, hogy ő szentsége a görög-keleti karloviczi metropolita-érek és szerb patriárka, már harmadizben arra kéri az országos kormányt, hogy az 1868. évi IX. t. cz. 3. §-ának rendelkezése értelmében jelentse be ő felségének, apostoli király urunk-

kodott inségeseiről. Különböző részeiben melegedő házak vannak, hol napokon, akár egész télen át védelmet talál az inséges család, aztán népkonyhái, hol csillapítja éhségét a szegény, mielőtt az inség a bűn felé sodorja. Ilyen helyen nem ajgát, nem sir, nem zajong és kiált a nyomor, hanem békével tűr s erőt gyűjt jobb idők kivívásához.

Városunk, mint általában Magyarország városainak tartozik e boldog városok közé. A szegény gyermekek az ember és gyermekbarátok jóságából el vannak ugyan látva télen meleg ebédrel s ruhával, de a felnőtt szegények ügye nagyon mostohán áll s tanuk reá a Körös zajos hullámai, meg a füzes tar fái, hogy a nyomor évenként nem egy emberéletet kíván áldozatul.

E haladó város, hol az emelkedő közélet, ipar, gazdaság, tudomány egymásután létesíti intézményeit, nem gondoskodik eléggé szegényeiről.

A város népességéhez képest két koldus-ápoló intézet s néhány jótékony egyesület nem elég a szegény ügy társadalmi rendezésére s a hatóságnak nincs kellő anyagi eszköze.

És koldusaink folyton szaporodnak.

A sétánkon utcahosszant minduntalan ránk mereszti szemét a nyomor, torunkra forrasztja a nevetést a szózat: »alamizsnát kérek.«

Nyugalmas otthonunkba is betör a nyomor és sokszor nem is kér, hanem fenyeget. Megyünk templomba, esküvőre, temetésre, megyünk színházba, piacra, bárhová, mindenütt meglátjuk a koldus kinyújtott kezét.

S a nyomor megrendít, adakozunk. Csak az fáj, hogy adományunk nem használ, egy-

egy könnyet letörlünk talán, millió tovább folyik és gyakran méltatlannak adunk s az igazi szegény, ki szerényen elrejté nyomorát, éhen vesz.

A civilizációval lépésben kell haladnia az irgalom munkájának, mert sajnos a fény nyel növekszik az árny, az általános emelkedéssel nő a városban a koldus elem.

Minél több népkonyha, erőlyes hatósági intézkedés s a társadalom egyetértő, áldozatkész jótékonyasága szálljon sikra a szegények érdekében.

Gazdagok adjatok, jó móduak osszátok meg a falatot, szegények legyenek résztvevők, hogy a koldus meg ne éhezzen.

Mindenek előtt pedig munkára kell szoktatni, munkát kell adni a munkabíró szegényeknek, módot nyújtani állandó megélhetésre.

Szabályozni kell a társadalom szegényadóját, üdvösen befektetni a könyörület tőkét.

A társadalom szivesen adóznék — úgy is elfizeti ki-ki naponta a koldusoknak s állíthatnánk a közös adományokból emberbaráti intézeteket a koldusoknak. Külföldi városok mintájára állíthatnánk munkasegélyházakat, hol a nyomorult biztos menedéket, a munkabíró szegény erejéhez és tehetségéhez mért foglalkozást nyer. Ezzel nemesak anyagi, hanem erkölcsi segílyt is nyújtanánk a szegényeknek.

Csak állítsák fel városunk vezérő elemei az ily emberbaráti intézeteket, nyissanak tért a jótékonyaság együttes munkájára; meglátják, hogy siet adományával a társadalom, mert él közöttünk Isten s nem halt még ki bennünk a könyörület.

H. Győry Ilona.

nak, a görög-keleti szerb egyházi kongresszus egybehívását, mikép a kongresszus a hivatkozott törvényszakas alapján, a kizárólag hatásköréhez tartozó évről-évre szükséges rendes, valamint ezenfelül számos fontos és sürgős teendők elintéztetése végett összeülhessen; tisztelettel kérem a miniszterelnök és a vallás- és közoktatásügyi miniszter urakat, nyilatkozzanak az iránt, hajlandók-e a patriárka eme szándékát ő felségének bejelenteni s egy kongresszusnak egybehívását a törvény rendelkezéséhez képest lehetővé tenni és ha nem, mily indok vezérli őket arra, hogy a görög-keleti szerb egyház, emez első autonómikus orgánusának működését, a törvény világos rendelkezése ellenére gátolják? s ez által az egész törvényileg biztosított autonómiát illuzóriussá teszik?

2. A görög-keleti szerb egyházi kongresszus elnöksége felterjesztett az országos kormányhoz még 1893. év elején több rendbeli, a kongresszus által alkotott szabályrendeletet legfelsőbb jóváhagyás kieszközölése végett, daczára annak, hogy e szabályrendeletek intézkedései igen fontos és sürgős természetűek és daczára annak, hogy a felterjesztés óta több mint két esztendő mult el, eme szabályrendeletek a kongresszus állandó választmányához a mai napig sem küldettek vissza, ennek folytán kérem a magy. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter urat: mi az oka, hogy eme szabályrendeletek jóváhagyása iránt máig sem történt intézkedés? És szándékozik-e a kormány eme szabályrendeletek jóváhagyása tekintetében mielőbb intézkedni?

Elnök: Kiadatik a miniszterelnöknek és kultuszminiszternek.

Elnök végül bemutatja a főrendiház elnökének átiratát a letárgyalt javaslatokról. (Nagy zaj.) Különösen a két egyházpolitikai javaslat sorsáról, melyek közül a vallás szabad gyakorlatáról szóló csonkán elfogadott javaslatot elnök a közoktatásügyi és igazságügyi bizottsághoz kéri utasíttatni. A visszautasított receptzióra vonatkozót pedig ajánlja a háznak valamelyik közelebbi napirendjére tűzni. (Helyeslés.)

Ülés vége 1 óra 50 perczkor.

Március 28.

Ülés kezdete 10 órakor.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Molnár Antal, Esterházy Kálmán gróf, Bartók Lajos.

A kormány részéről: Bánffy Dezső báró, Perczel Dezső, Dániel Ernő, Erdélyi Sándor, Lukács László, Josipovich Imre.

A mult ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után

Bánffy Dezső báró miniszterelnök bemutatja az állandó országház építéséről szóló jelentést.

Lukács László pénzügyminiszter kéri a házat, hogy a szőlődezmaváltság lerovása tárgyában benyújtott törvényjavaslatot a ház utasítsa a földművelésügyi bizottsághoz is előzetes tárgyalás végett.

Szell Kálmán bemutatja a valuta-bizottság jelentését.

Ugron Gábor kéri az elnököt, hogy mi az oka annak, hogy a képviselő választási bíráskodásról szóló törvényjavaslatok még mindig nem kerültek tárgyalás alá?

Elnök kijelenti, hogy e tekintetben meg fogja sürgetni a bizottság elnökét.

Következik a napirend:

A nyitrai választásra vonatkozó bejelentés fölött való tanácskozás folytatása.

Elnök: Szólásra senki sem lévén följegyezve, kéri a házat, kíván-e még valaki szólani? (Felkiáltások: Nem! Nem!) A vitát ezenel bezárom.

Perczel Dezső belügyminiszter: Hogy mi igaz azokból, amelyeket az ellenzéki oldalról a nyitrai választás ügyében felhoztak, azt a vizsgálat fogja kideríteni. (Nagy zaj.) Most csak ezt jegyzi meg, hogy Kund Dezsőnek azon állítása, mintha Thuróczy főispán azt mondta volna: bármilyen nagy is a tábor a Zichy János grófnak, még sem lesz megválasztva. — Valótlan.

Különbön is ő úgy találja, hogy az ellenzéki képviselők nagyon is egyoldalulag fogtak föl s adták elő a dolgot s nem habozik kimondani,

hogy az ellenzék viselkedése a jövő választásokra nézve némileg a terrorizálás színét viseli magán. (Nagy zaj. Ellentmondások a baloldalon.)

Impraktikusnak mondja egy parlamenti bizottság kiküldését. Erre nézve már volt precedens, s a ház akkor is úgy döntött, hogy nem volna helyes egy parlamenti bizottság kiküldése.

Mert ha a vizsgálatot egy parlamenti bizottság fogja vezetni, kéri, ki fog dönteni e vizsgálat alapján? Ugyancsak kéri a házat, fogadja el indítványát s vesse el Heifi Ignác határozati javaslatát. (Nagy zaj a jobb és a baloldalon.)

Apponyi Albert gróf a házszabályokhoz kíván szólani. Kéri az elnököt, hogy akkor, midőn a vita bezárása után, a belügyminiszter gyanúsításokkal illett egy egész pártot, lehet-e személyes megtámadás czimén felszólalni. (Nagy zaj. Elnök cseppet.) Előre is kijelenti, hogy az elnök enuncziációjában megnyugszik.

Elnök a házszabályok szerint a jelen esetben felszólalásnak helye nincs. (Nagy zaj.)

Pázmány Dénes: A belügyminiszter részrehajlással vádolja azokat a képviselőket, akik a nyitrai választáson személyesen jelen voltak. Nagyon sajnálja, hogy a belügyminiszter oly rosszul van informálva s gyanúsításait visszautasítja. Ők mint bizalmi férfiak vettek részt a választáson s van annyi karakterük, hogy mint ilyenek pártatlanul járjanak el. (Zajos helyeslés a baloldalon.)

Förster Ottó biztosítja a belügyminisztert, hogy ők ép úgy leleplezték volna azokat a gyakorlatosságokat, ha azokat a néppárt követi el, mint így, hogy a kormánypart követte el. Elvárja a belügyminisztertől, hogy szavaikban ne kételkedjék. (Zajos helyeslés a baloldalon.)

Erdély Sándor igazságügyminiszter: Nem szándékozott felszólalni, de provokálva volt a felszólalásra. A belügyminiszter kijelentette, hogy az ügy a legszigorubb vizsgálatnak lesz alávetve; a házban pedig nem akadt senki, aki identifikálta volna magát a nyitrai dolgokkal, ezzel tehát a kormány elment a legszélsőbb határig.

Azért, hogy két bíró neve egy plakát alá volt nyomtatva, ellenük fegyelmi eljárást nem fog indítani, mert hiszen bírói pályája alatt ez vele is több ízben megtörtént, amint ezt Polónyi Géza is fogja tudni, anélkül, hogy neki erről tudomása lett volna. De ha a vizsgálat oly adatokat fog kideríteni, melyek törvénybe ütköznek, a megtorlás nem fog elmaradni. Kéri a házat, fogadják el a belügyminiszter indítványát.

Polónyi Géza kijelenti, hogy neki nincs tudomása arról, hogy az igazságügyminiszter neve valamikor plakát alá lett volna kinyomtatva s kijelenti, hogyha az meg is történt volna, neki arra nem volt semmi befolyása.

Kund Jenő: Ő felszólalásában nem azt állította, hogy Thuróczy főispán ismert nyilatkozatát ő előtte tette volna meg, hanem azt, hogy beszéltek, hogy Thuróczy főispán Zichy János gróf előtt az ismert módon nyilatkozott. Mindenféle inszinuációt tehát visszautasít. (Nagy zaj.)

Elnök felteszi a kérdést, hogy elfogadja-e a ház a belügyminiszter indítványát, igen vagy nem? Ha a ház elfogadja Heifi Ignác határozati javaslata eo ipso elesik.

A ház többsége a belügyminiszter indítványát fogadja el, mely szerint a nyitrai visszélések megvizsgálására valamelyik más megye közigazgatási bizottsága fog kiküldetni.

Pázmány Dénes, Förster Ottó, Kund Jenő, Okolicsányi László, Tomesányi László és Bethlen Bálint gróf megsértett mentelmi jogai megvizsgálás végett a mentelmi bizottsághoz tétetik át, utasítatván a bizottság, hogy ez ügyekben a háznak jelentést tegyen.

A napirend második helyen áll: Az igazságügyi bizottság jelentésének tárgyalása az összeférhetlenségről szóló 1875: I. t. cz. 4. §-ának kiegészítésére vonatkozólag.

Görgy Béla előadó ismerteti a javaslatot s elfogadásra ajánlja.

Mohay Sándor felsorolja mindazokat a törvényeket, amelyekben intézkedések vannak az inkompatibilitás ügyében. Kimutatja az ezek között levő ellentéteket s már csak az intéz-

kedések rendszerbe szedése céljából is szükséges a szönyegen levő javaslat, amelyet elfogad. (Helyeslés jobbról.)

Perczel Dezső belügyminiszter rövid felszólalása után

a ház az összeférhetlenségről szóló törvényjavaslatot egy általánosságban, mint részleteiben elfogadta.

Tudomásul veszi ezután a ház Belitska Béné előadása alapján a közigazgatási bizottság jelentését, Torontálmege közigazgatási bizottságának a ház közösségi ügyeknek a közigazgatási bíróságok felé utalása iránt a képviselőházhoz intézett felirata tárgyában.

Ivánka Oszkár kéri megszámláltatni a képviselőket, mert a ház nem határozatképes. (Megtörténik.)

Elnök konstatálja, hogy a ház igenis határozatképes.

Következik a kérvények sorsjegyzékeinek tárgyalása.

A 17-ik sorsjegyzék.

Az 1—12 folyó szám alatt beigtatott kérvényekre vonatkozó bizottsági javaslatot tudomásul vétettek.

A párviadatok elharapódzásának megakadályozása tárgyában benyújtott kérvényeknél.

Herman Ottó szólal fel. Kívánja, hogy a társaealmi betegség orvoslása céljából a büntetést szigorítsák s egyáltalában ne adjanak privilegiumot azoknak, akik a párbaj vétséget elkövetik. Kifogásolja, hogy nálunk a kaszárnyák kapui tárva-nyitva vannak a párbajozók előtt.

Fejérváry Géza báró: Ide a képviselőházba e felek csak nem jöhetnek párbajozni. (Nagy derűltség.)

Herman Ottó. És a kaszárnyák kapuin belől megszűnik a főügyész, de még az igazságügyminiszter hatalma is, a kik esetleg egy bűntényt akarnának meghiusítani.

Elnök a vitát berekeszti.

A ház a párviadatok megakadályozása végett beérkezett 13—37. folyó szám alatt igtatott kérvényekre vonatkozó bizottsági javaslatokat tudomásul veszi; ugyszintén tudomásul veszi a 38—60. sz. kérvényekre vonatkozó bizottsági javaslatokat.

A 18. sorjegyzék.

1—46. sz. alatt igtatott kérvényekre vonatkozó bizottsági javaslatok tudomásul vétettek.

Kossuth Lajos érdemeinek törvénybe iktatása tárgyában beadott kérvények tárgyalásánál felszólal.

Szederkényi Nándor: Az előadó beszédére megjegyzi, hogy az előadó indokolását a bizottság többsége nem fogadta el; így tehát az előadó nem a bizottságot képviseli, hanem a saját felfogását.

A a mi a dolog érdemét illeti, az ő felfogása az, hogy Kossuth Lajos iránt tanusított kegyelet mindaddig nem lesz teljes, a míg Kossuth hallhatatlan érdemei törvénybe igtatva nincsenek. Utal más nemzetek példájára, a kik egy perczig sem haboztak, hogy nagyjainak érdemeit a legteljesebb mértékben méltánolják.

Nem járulhat hozzá az előadó indítványához, hanem kívánja, hogy Kossuth érdemei törvénybe igtassék. (Helyeslés a baloldalon.)

Babó Emil: Kossuth érdemeinek törvénybe igtatását becsületbeli kérdésnek tekinti, mely elől nem térhet ki senki sem.

Bánffy Dezső báró: A házszabályok értelmében egy és ugyanazon dolog egy ülészakban nem tárgyalható. Nem tárgyalhatók tehát érdemlegesen a Kossuth Lajos érdemeinek törvénybe igtatására vonatkozó kérvények sem; kéri a bizottság javaslatának elfogadását. Babó Emil kilátásba helyezte, hogy a jövő ülészakban Kossuth érdemeinek törvénybe igtatására vonatkozólag hat. javaslatot fognak benyújtani. Erre ő a kormány nevében kijelenti, hogy ahhoz a kormány a jövő ülésekben nem fog hozzájárulni. Kossuth iránt a kegyeletet mindenki leróta, de Kossuthnak halála napjáig hirdett elvei s elfoglalt álláspontja megtiltja azt, hogy a kormány a kegyeletben tovább menjen. (Nagy zaj.)

Szász Károly előadó rövid felszólalása után a ház a bizottság javaslatát elfogadja.

Elnök az ülést öt perczre felfüggeszti.

A nagyváradai katolikus kör alapszabályai.

Lapunk tegnapi számában felhívtuk már tisztelt olvasóink figyelmét a nagyszabású mozgalomra, melynek célja megalakítani Sz. László városában a katolikusok tömörülésének főszerzőt: a katolikus kört.

Iparkodtunk eddig is megismertetni olvasóinkat e nagyfontosságú dolog céljával és szervezetével. Mindazáltal jónak látjuk közölni a közönség teljes tájékozására az alakítandó kör alapszabályait. Hisszük, hogy szolgálatot teszünk vele a körnek is, a közönségnek is.

Szükségesnek tartjuk kijelenteni, hogy ez nem tulajdonképeni alapszabály, hanem csak tervezet. Rá is van nyomtatva, hogy az alakuló gyűlésen módosítható. Sőt a jó ügy érdekében addig is készségesen megnyitjuk lapunk hasábjait a jóakaratu hozzászólások, vélemény nyilvánítások előtt.

I. Fejezet.

Az egyesület neve, célja és eszközei.

1. §. Az egyesület neve: »Nagyváradai katolikus kör.« Ennek megfelelőleg pecsétje is ugyanazon körirattal bir. Székhelye Nagyvárad.

2. §. A kör védnöke mindenkor a nagyváradai lat. szert. püspök.

3. §. A nagyváradai kath. kör célja: Nagyvárad városban és vidékén lakó katolikusok szellemi, társadalmi és anyagi érdekeinek előmozdítása, a vallás-erkölcsi szellem, a hazafias irányú közművelődés és az összetartás öregbítése által a politika teljes kizárásával.

4. §. A kör mint tisztán társadalmi és erkölcsi intézmény, csak erkölcsi eszközökkel törekszik célját megvalósítani.

Ezen alapon minden működését arra irányítja, hogy a katolikus vallás alapját képező szeretet ébresztésére, az erkölcs fejlesztésére, és társas összejövetelek által az együvértartozás és társulás ápolására minél nagyobb hatást gyakorolhasson. Anyagilag pedig feladatául ismeri az elszegényedett katolikus egyének segélyezését, az özvegyek és árvák ügyének felkarolását, emberbaráti célok előmozdítását; végre a körhöz fordulónak tanácsot, ügyekben támogatás- és közbenjárással szolgál.

5. §. A kör alkalmas helyisége tagjainak állandó találkozási helyül fog szolgálni s kasszinói minőséggel fog birni, és mint ilyen a szükséges eszközökkel, könyvtárral, tudományos folyóiratokkal, hírlapokkal és szórakozási eszközökkel fel lesz szerelve.

6. §. A kör fentartásához szükséges eszközök:

- a) felvételi díjak;
- b) rendes tagdíjak;
- c) alapítványok;
- d) egyéb bevételek és ajándékok.

II. Fejezet.

A tagok jogai, köteleességei, kilépése és kizárása.

7. §. A kör tagja lehet minden kath. vallású feddhetlen jellemű egyén.

A tagok helybeliek és vidékiek és pedig: a) rendesek, b) pártolók, c) alapítók, d) tiszteletbeliek.

Rendes tagok csak férfiak lehetnek, kik a 9. §-ban meghatározott illetéket és tagdíjat befizetik.

Pártoló tagok azok, a kik a meghatározott folyóilletékek helyett a 9. §-ban megállapított tőkeösszeget lefizetik.

Tiszteletbeli tagok azok, kiket érdemeikért és a kör érdekeinek anyagi vagy erkölcsi módon való előmozdításáért a közgyűlés megválaszt.

8. §. A közgyűlésen minden rendes, alapító és tiszteletbeli tagnak indítványozási, szavazási és választási joga van.

9. §. Minden rendes tag felvételi díj fejében két koronát fizet. A rendes tagsági díj egy évre helybeli tagoknak 7 frt, vidéki tagoknak 5 frt, mely évnegyedenként előleges részletekben fizetendő.

Az alapító tagok egyszer mindenkorra 100 frt tőke letételére kötelezvék.

10. §. Minden újonnan belépő tag kötelezettsége két évre szól. A ki ezen idő leteltével a körből ki akar lépni, tartozik kilépési szándokát egy hónappal előbb az igazgató-választmánynak bejelenteni, ellenkező esetben hallgatóan újból két évre kötelezettséget vállalónak tekintetik.

Ha valamely helybeli rendes tag a szabályszerű két év letelte előtt lakását a kör székhelyéről más helyre teszi át, kötelezettsége azon naptól fogva szűnik meg, amelyen ezen változást az igazgató-választmánynak bejelenti.

11. §. A kör a hasonló célra törekvő körökkel összeköttetésben kíván lenni.

12. §. Új tagokul ajánlkozóknak egy rendes tag által kell ajánlatniok. A felvétel felett az igazgató-választmány titkosan szavaz, s a felvételhez a szavazatok két harmada szükséges. A felvételről az ajánlottat a titkár levélben értesíti.

13. §. Becsületbe és jó erkölcsökbe ütköző cselekvények által a közérkölcstiséget vagy a kör tekintélyét, célját és érdekeit esorbitó tagok az igazgató-választmány által előzetes megintés után kizárhatók; azonban szükséges, hogy azon a gyűlésen, a melyen kizáratás kimondatik, az elnökön vagy az alelnökön kívül tíz választmányi tag legyen jelen, és a kizáratási határozat titkos szavazás útján abszolút többséggel hozassék.

III. Fejezet.

A kör szervezete. A közegek hatásköre.

14. §. A kör összes ügyeit egy elnök, egy alelnök és 20 tagból álló igazgató-választmány intézi.

Az igazgató-választmány az ügykezeléshez megkivántató hivatali személyzetet, ugymint az igazgatót, pénztárnokot, könyvtárnokot és ügyészt választja, kik díjazásban nem részesülnek; a szolgaszemélyzetet az elnök vagy távollétében az alelnök nevezi ki és szükség szerint díjazza.

A titkár megválasztása a közgyűlés jogköréhez tartozik, a ki díjat kap.

Az elnök, alelnök, az igazgató-választmány s a tisztviselői kar működési időtartama két év.

15. §. Az elnök képviseli a kört kifelé minden más harmadik személy (bírószágok és hátóságok) irányában. Ő elnököl a közgyűlési és igazgató-választmányi üléseken, ő hajtja végre a közgyűlés és az igazgató-választmány határozatait; ő van jogosítva az elnökkel együtt a pénztár állapotát megvizsgálni, sőt köteles azt évnegyedenként legalább egyszer megtenni, és az eredményt az igazgató-választmánynak bejelenteni.

16. §. Az elnököt akadályoztatása esetén az alelnök helyettesíti.

17. §. Az igazgató-választmány az összes ügyeket intézi, a mennyiben azok a közgyűlésnek fentartva nincsenek, a közgyűlés tárgyait pedig előkészíti.

Az elnök és alelnök távollétében az igazgató-választmány saját kebeléből választ elnököt.

Határozathozatalra az elnökön kívül legalább hat igazgató-választmányi tag jelenléte szükséges. Személyes ügyekben a szavazás mindig titkos.

A választmány a mutatózó szükséghez képest kebeléből bizottságot alakíthat.

Minden hó első felében rendes választmányi ülés tartandó. Az elnökség azonban a szükséghez képest rövidebb időközben is hívhat össze ülést; ugy szintén tartozik a választmányt összehívni akkor, ha azt a választmányi tagoknak legalább egy harmada kívánja. A választmány összehívásáról az elnök gondoskodik.

18. §. A titkár vezeti az ülések jegyzőkönyveit, utasításokat és utbaigazításokat ad az egyesülethez fordulónak, a levelezéseket teljesíti, s általán az igazgató-választmánynak és a közgyűlésnek végrehajtó közege.

A titkár által vezetett jegyzőkönyv az elnök, a titkár és az elnök által kijelölt két jelenvolt igazgató-választmányi tag által, a gyűlés után nyolcz nap alatt hitelesítettik.

IV. Fejezet.

A közgyűlés és ennek hatásköre.

19. §. Évenként január havában az igazgató-választmány által meghatározandó napon rendes közgyűlés tartatik.

20. §. Rendkívüli közgyűlések tarthatók, illetve tartandók:

a) ha az elnök azt összehívja;

b) ha azt az igazgató-választmány két harmada szükségesnek találja;

c) ha azt legalább 15 tag szorgalmazza, és abbéli kívánságát az igazgató-választmánynak írásban bejelenti.

21. A rendes közgyűlés hatáskörét képezi:

a) Az évi ügyleti jelentés, továbbá számvizsgálók kiküldése, a megvizsgált éviszámadás jóváhagyása, a fölmentvény megadása és a költségelirányzat megállapítása;

b) az igazgató-választmány határozatai ellen beadott felebbezés fölötti végérvényes határozat, ha a felebbezés az évi közgyűlés előtt legalább tíz nappal előbb az elnökhöz benyújtatik;

c) az alapszabályok netáni módosítása;

d) a tagok által tett indítványok feletti határozat, ha azok legalább nyolcz nappal a közgyűlés megtartása előtt írásban az elnökhöz beküldettek;

e) az elnök, alelnök, titkár, valamint az igazgató-választmány tagjainak megválasztása;

f) a tiszteletbeli tagok megválasztása, s esetleg a tiszteletbeli állások betöltése;

a) az egyesület, illetve a kör felosztása iránti határozathozatal.

22. §. Az alapszabály változtatáshoz a jelenlévők szavazatának kétharmadrésznyi többsége szükséges.

A kör felosztására vonatkozó határozathozatalra a kör tagjai két harmadrésznének jelenléte kívántatik.

23. §. Szavazási és választási jogokat a tagok csak személyesen gyakorolhatják. A közgyűlésen minden egyes tag csak egy szavazattal bir.

24. §. A közgyűlésről vezetendő jegyzőkönyv az elnök, titkár és két a közgyűlés elnöke által a jegyzőkönyv hitelesítésére kijelölt tag által iratik alá.

Személyes ügyekben a szavazás titkos, minden más ügyben nyilvános.

A szavazatszedő bizottságot az elnök nevezi ki.

25. §. A közgyűlés határozatképességéhez legalább 15 rendes tag jelenléte kívántatik. Ha azonban a tagoknak a jelen, illetőleg a 22. §-ban meghatározott száma a kellőleg összehívott közgyűlésre meg nem jelennek, az elnök 14 nap elteltével új közgyűlést hív össze, mely tekintet nélkül a jelenlévő tagok számára jogérvényesen határoz.

V. Fejezet.

Különbözők.

56. §. Azon tagok, kik fizetési kötelezettségeiket kétszeri felszólítás daczára sem teljesítik, ennek teljesítésére a kör illetékes bíróságánál szoríthatók. Ezenkívül jogában áll az igazgató-választmánynak a fizetést nem teljesítő tagokat, a fizetésre való felhívás mellett a kör tagjainak sorából kitörölni.

27. §. Ha a kör felosztása közgyűlésileg elhatározatnék, a kör vagyona csak és kizárólag katolikus és helybeli jótékony célra, illetve célokra fordítandó.

28. §. Mindazon közgyűlési határozatok, melyek az alapszabályok módosítást vagy a kör felosztását, s ez esetben vagyonának hováfordítását célozzák, foganatosítás előtt a m. k. belügyminiszterium elé terjesztendők.

29. §. Azon esetben, ha a kör az alapszabályokban meghatározott célt és eljárást, illetve hatáskörét meg nem tartja, a mennyiben további működése által az állam, vagy a kör tagjainak vagyoni érdeke veszélyeztetnék, a magyar királyi kormány által haladéktalanul felfüggeszthető, s a felfüggesztés után elrendelendő szabályos vizsgálat eredményéhez képest végkép fel is osztható, vagy esetleg az alapszabályok pontosabb megtartására, — különben felosztás terhe alatt kötelezhető.

Dr. Schweiger Ede, Palotay László,

a szervező bizottság jegyzője. a szervező bizottság elnöke.

NAPTÁR.

— Márczius 29. —

Péntek, Róm. kath. Fájdalmas szűz. Prot. Eusztár. Gör. kel. márcz. 17. Elek. Izs. Nisau 4.

Nap kél 5 óra 31 p., nyug. 6 óra 8 perc. Hold kelle 6 óra 20 p. nyug. 9 óra 58 p.

Márcz. 29. 30. Fősorozat Nagyváradon.

" **30.** A biharmegyei és nagyváradai nőegylet választmányi ülése.

" **31.** Biharmegyei és nagyváradai népnevelési egyet közgyűlése.

Ápril 2. Folytatólagos sorozás Nagyváradon.

" **5.** Katonai lövésár Nagyváradon.

" **7.** A kerületi betegsegélyző egyet ülése.

" **16.** Zárhatáridő a László malom új részvényeinek jegyzésére.

" **28.** A nagyváradai szőlőbirtokosok közgyűlése.

Jun. 4. Középiskolai tanulók kerületi tornaversenye Nagyváradon.

UJDONSÁGOK.

Lapunk egyes számai a következő üzletekben kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,
Sonnenwirth-féle bazárban Fő-utca,
Sonnenfeld Adolf papírkereskedésében Fő-utca,
Kádár és Kiss czégnél Kishíd-fő,
Kutasi D. papírkereskedésében Uri-utca,
Panker Dániel papírkereskedésében Kis-piac,
Reich Sándor vegyeskereskedésében Szent-János-utca,

Mezey János fűszerkereskedésében Körös-utca.
Reich Antal kereskedése Nagy-Fürdő-utca.
Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadtnak.

* **Nyilvános köszönet.** Hálás szívvel mondunk forró köszönetet szegényeink nevében főmagasságu biboros püspök, dr. Schlauch Lőrincz urnak azon atyai jóságáért, melylyel az inség enyhítésére egy száz forintot küldött a kondorosi szegény éhezőknek! Deus retribuatur! — Kondoros, 1895. márczius 27. — Fekete Miklós, egyh. gondnok; Bedák Mátyás, lelkész.

Vigasz.

— Alkalmi lap az inségesek javára. —

A budapesti Operaházban rendezett vásárra szerkesztett alkalmi lap, a »Vigasz« már megjelent. Írók, művészek, komponisták s a társadalom legkiválóbb tagjai gazdagították közleményeikkel, dolgozataikkal és alkalmi axiomáikkal. Így a mint van, csinos emléke marad ama humánus mozgalomnak, mely az alföldi inségesek javára megindult. — Munkácsy Mihály vezeti a képzőművészeknek tömör csapatát, melyben a legkiválóbb nevű művészek szerepelnek: Benczur, két amourette-vel, Ébner Lajos vázlattal, Kriesch Aladár tanulmányfóval, László F., Baditz Ottó, Szenes Fülöp, Ipolyi Sándor, Innocent F., Ujházy, Vaszary J., Karvaly M., Pörge G., Márk L., Papp H. stb. kisebb-nagyobb művel emelik a lap értékét. Az írásbeli közleményeket J o z s e f főherceg szép sorai vezetik be:

A felebaráti szeretet a jó kereszténynek egyik legkiválóbb szép tulajdona, melyet gyakorolunk fájdalom most nyílik alkalom hazánknak terményekben oly gazdag szép alföldjén lakó szorgalmatos, munkás atyafiaink támogatására.

Tesszük áldozatkész szívvel, de sajnosan kell bevallanunk, hogy adakozásaink csak pillanatnyi segélyt nyújthatnak, csak napokra enyhíthetik a nyomort és éhséget, mert ezen súlyos bajok gyökeres elhárítására egyesek képtelenek; orvoslásuk csak országos rendszabályokkal lehetséges és ez törvényhozásunk szent kötelességévé válik.

Fiumében, 1895. márczius hó 9-én.

József főherceg.

Az alkalmi lapból egy pár szemelvényt itt közlünk:

A bőrkötény.

Őseink dárdával harcoltak: azért ők pánczélosan vannak a képeken lefestve: mi mesterségünk szerszámával harczolunk, azért a mi pánczélunk a bőrkötény.

És addig nem lesz Magyarországból boldog ország, a míg a magyar ember szegényenli maga előtt a bőrkötényt.

Egy németországi dynastiának minden tagját úgy nevelik, hogy valami kézművességet alaposan meg kellett tanulniok. A bőrkötény a bibor felett.

Én is kitanultam kétféle mesterséget: a keréteszetet és a képfaragást és akármelyikből meg tudnék élni. Ez a büszkeségem.

A bőrkötény a tündérmesebeli »terülj meg abrosz!«

Jókai Mór.

Szeress, szeress nagyon! s ha látod is, hogy Milyen sok álság, bűn van a világba: Ne csüggedj! nézz csak fölfelé, a fénybe, Es törj a porból tisztább ideálra! Annak, ki másokért él, a míg élhet: A sirban sem lesz zord az éjszakája: Ugy látja: mélyén egy-egy csillag ég S mintha az árnyon át — hajnallanék.

Endrédi Sándor.

Ha valahol inség van, ne kérdezzük, mi okozta, de teljesítsük emberbaráti, keresztényi kötelességünket, hassunk arra, hogy az mielőbb megszűnjék.

Tisza Kálmán.

A ki valóban vigaszra szorult, azt nagyon nehéz megvigasztalni, inkább saját lelkünkön könynyítsunk, midőn a szerencsétleneknek szóval és segélylyel részvétünket kifejezzük.

Apponyi Albert.

Kenyeret a munkaképteleneknek,
Munkát a munkaképeseknek,
Büntetést az ámitóknak.

Tisza István.

* **Jótékony főpap.** Zajnay János nagyvárad kanonok a biharmegyei és nagyváradai nőegyletnek ötven forintot ajándékozott. Az egyet iránt tanusított jóindulatáról Grunvald Henriké és Mezey Vilma urnők küldöttéleg fejezték ki a választmány hálás köszönetét.

* **Kossuth amerikai arczképei Aradon.** Az aradi szabadságharczi ereklyemuzeumnak érdekes ereklyét ajánlott fel Kreicsy Béla tanár, ki amerikai tanulmány utjából most tért haza. A tanár Aradon volt néhány napig és itt egy társaságban bemutatta azon nagybecsű Kossuth-ereklyéket, amelyeket Amerikából hozott magával. A tanár Bostonban egy öreg fényképésznel felfedezte Kossuth Lajosnak több dagerotip-arczképet. Felfedezte továbbá azon becses és már sehol nem található könyvet, melyben Kossuth összes amerikai beszédei összegyűjtve.

* **»Otthon« Nagyváradon.** Életrevaló eszmét pendített meg egyik hirlapíró-kollegánk, nem kevesebbről van ugyanis szó, hogy a helybeli ujságírók a budapesti »Otthon« írók és hirlapírók köre mintájára egy kört alakítanak Nagyváradon. Az eszme megvalósításának érdekében a napokban értekezlet lesz, melyen esetleg az új kör rögtön meg is fog alakulni.

* **Schopper György** roznói püspök, — mint legmélyebben értesülünk, — pár nap óta influenzából támadt tüdőgyulladásban megbetegedett. A püspök betegen ment a főrendiház szavazására is, hogy kath. kötelességének eleget tegyen. A nagy beteg főpaphoz dr. Korányi orvos-professort hívták. Reméljük Istentől, hogy a szerető hívek imádságát meghallgatva visszaadja az agg főpásztornak egészségét.

* **Az aostai herceg és a Vatikán.** A Figarónak írják Rómából: A mit a szent atyának az aostai herceg házasságába való beleegyezésre ez alkalommal semmi szükség sem volt, mivel hogy ugy a herceg mint Heléna hercegnő a katolikus hiten vannak. Ha XIII. Leót hivatalosan fogják értesíteni az eljegyzésről, valószínű hogy ő szentsége meglegedését fogja nyilvánítani. A pápa személyesen ismeri Heléna hercegnőt. Három esztendővel ezelőtt külön kihallgatáson fogadta a hercegnőt Clarence herceg házassági ügyében s ez alkalommal a szentatya rendkívül barátságos volt a hercegnő iránt. Természetes, hogy ha Heléna hercegnő Rómába jön, a pápa nem fogadhatja többé tisztán politikai okból, minthogy a hercegnő az olasz király fiának jegyese. Vatikáni körökben azonban általában azt tartják, hogy a pápa igen jó szemmel nézi ezt a frígyet, mert sok jót és szépet hallott a fiatal hercegről. Az esküvőt már azért is Angliában tartják meg, mert az

aostal herceg palotája jelenlegi állapotában nem alkalmas a fejedelmi vendégek befogadására, a javításokkal pedig nem készülhetnének el idejében.

* **Világot járó család.** Boldog családi otthon, örömök tanyája, minő paródiáját mutatta be tegnap délután a nagyváradai rendőrség udvarán egy rongyokba burkolózott éhes familia. A férj rőt szakállát morzsolgatta az ujjai között; nézett, jobbra, balra bambán. Egy szót sem akart szólani, mert nem tud más nyelven, csak lengyelül. Az asszony meztláb, foszlányokba burkolt szopós gyermekével a mellén, alázatosan könyörgött németül: Lieber Herr Stullalrichter — segítsen a bajunkon. Kubikosok vagyunk. Polyákországból jövünk gyalog, éhezve, fázva az én hazamba: a Szepességre. Ut közben Várad mellett nagy szél kerekedett és a keblemből elvesztettem a férjem igazolványát. Kényszerutlevelet kérünk, mert már nem tudunk tovább gyalogolni az éhség miatt. Ez a kis szopós is egyre rakonezatlankodik, mert nem tudom táplálni. A panaszkodást végig hallgatta egy jó szívű ember is és kisegítette a családot néhány 20 fillérrel. Megkapták a kényszerutlevelet is és az élet bajai ellen szövetséget kötött nyomorultak meglegedve siettek a vasúthoz. Ki tudja, lesz-e otthon »otthonuk«.

* **Főgimnasium Békésen.** Levelezőnk írja: Békés város folyó hó 28-án tartott közgyűlésén 14 ellenében 35 szavazattal kimondotta, hogy a 6 osztályu hely. vall. gymnásiumnak főgymnásiummá való kiegészítésére a község nagy korcsmáját átengedi és az évi kétezer forint állandó segélyen kívül huszezer egyszersmindenkori segélyt ad, a felekezeti jellegnek teljes fentartásával. Ez lesz Békésben a második fő és harmadik protestáns középiskola, míg a katolikusok tervbevett egyetlen gyulai gymnásiuma, ugy látszik, a jövő század egyik megoldandó problémája marad.

* **Farkas-marás.** Egy dühös farkas Belobreska, Zlatica és Langenfeld krassó-szörény-megyei községekben több személyt mart meg a napokban. A farkas — állítólag — nem tudta fölnyitni a száját és csak karmolással sebezte meg a szembejövőket, végre Langenfelden agyonütötték és mivel hullája veszettségre vall, a sebesülteket föl vitték Budapestre a Pasteur-féle intézetbe.

* **Átszámolás az új vámfelügyelőnek.** Említettük tegnap, hogy Missuray Ágoston helyére a polgármester Beczkay Arthurt nevezte ki vámfelügyelővé. Ezen változás folytán Papp János gazdasági tanácsos elnöklete alatt Dus László főügyvéd, Ragány János főszámvevő, Szüts István levéltárnokból álló bizottság a helyszínen fogja átvizsgálni az összes vámok ügykezelését. A vizsgálat, illetve átszámolás eredményéről jegyzőkönyvet vesznek fel és azután megtörténik az átadás, illetve Beczkay Arthur funkciója. Az átvétel már ma kezdődik, s valószínűleg eltart pár napig, vagyis a jövő hó elejéig. Hogy e hirt félre ne magyarazzák, kijelentjük, hogy a vizsgálat tisztán csak az átszámolásra vonatkozik, és a vámoknál most is, mint eddig, a legnagyobb pontosság uralkodik.

* **Halál a saját felköszöntője pillanatában.** Tragikus eset a Balogh Benedek füzegyarmati polgáré, melyet, a következőkben közlünk: Balogh a nevenapjára hívta meg barátait s egy alkalmi szónok éppen a- emberiség legvégsőbb határáig éltette, a midőn az ünnepelt arca szederjén lett, az asztalra bukott és a vendégség óriási konsternációjára, meghalt. Halál felesége és két gyermeke siratja.

* **Uj olvasóköri.** Komádiból írják, hogy a napokban »Központi olvasóköri«-t alakítottak. Elnökké Bujdosó Sándort, jegyzővé Papp

Imrét választották. Az alapszabályokat beterveztették jóváhagyás végett az alispáni hitálhoz.

* **Kárffy Titusz halála.** Mint részvétellel értesülünk Kárffy Titusz, a vallás- és közoktatásügyi minisztérium nyugalmazott miniszteri tanácsosa hetvenöt éves korában meghalt. Az elhunyt felszázados közhivatali pályája alatt maradandó érdemeket szerzett magának a magyar közoktatásügy fejlesztése körül s különösen a középiskolák köszönhetnek neki nagyon sokat, mert ezekkel foglalkozott a legtöbbet és a legnagyobb szeretettel.

* **Bécsi magyar orvosok a belügyminiszternél.** Egy múlt évi miniszteri rendelet megtiltotta, hogy a Bécsben tanult orvosokat tisztí orvosi vizsgára bocsássák. E rendelet módosítása érdekében a bécsi magyar orvosoknak és orvosnövényedékeknek egy küldöttsége járt Czeizler Dezső dr. vezetése alatt Perczel Dezső belügyminiszternél. A küldöttség szónoka memorandumot nyújtott át s arra kérte a minisztert, módosítaná a visszaható erővel is bíró rendeletet akképp, hogy az annak kiadása idején már Bécsben beiratkozva volt orvosnövényedékek és ott végzett orvosok részesüljenek ezután is a minden magyar állampolgár által elérhető jogokban, hogy t. i. a tisztí orvosi vizsgát csakugy letehesék, mint Magyarországon tanult kollegáik. Perczel miniszter megígérte, hogy elődjének kérdéses rendeletét legközelebb kiadja megfontolásra az egészségügyi szakosztálynak s ha amellet meggyőződik a kérés jogos voltáról az igazság nem fog elmaradni. A küldöttség még Chyzer min. tanácsosnál is fog a napokban tisztelegni.

* **Árverés a városnál.** A »Fekete Sas« szálloda alatt levő, eddig a »László« malom által bérbe birt bolthelyiségre tegnap tartotta meg az árverést a városi árverelő küldöttség. A legelőnyösebb ajánlattevő ifj. Kohn Sámuel kereskedő volt, aki **1325 frt évi bért** ígért. Az eddigi bérösszeg 1050 frt volt s így 275 frt többlet bevétele lesz a városnak ezen bolt után.

* **Elkésztett elismerés.** A hivatalos lap közli, hogy a kultuszminiszter őszinte elismerését és köszönetét fejezi ki Várady Ferencz pápai kamarásnak és esákovai esperesplébánosnak, ki a Csákován felállítandó leányiskola és kisdédóv-épület költségeire 5000 forintot ajándékozott. Ez az elismerés kissé későn jön, mert az adományozó plébános éppen egy hónapja, hogy meghalt.

* **Lezuhant az ablakból.** Pozsonyból írják, hogy Dobay István szerkesztőnek, Berzeviczy országgyűlési képviselő rokonának kis fiacskája a második emeleti lakás nyitott ablakán kihalott s az udvaron álló cseléddel beszélt, a ki a szőnyeget porolta. A szomszédok hallották a negyedfél éves fiúcska vidám beszédét és nevetését. De egyszerre rémes sikoltás ijesztette meg őket és utána tompa zuhanás hallatszott. A szerencsétlen fiúcska ugyanis lezuhant az udvar közepére és fél óra mulva meghalt.

* **Pénzhamisító műhely.** A fehértemplomi csendőrség — mint írják — néhány nap óta nyomában volt egy pénzhamisító bandának, a mely hamis egyforintosokkal, koronákkal és huszfilléresekkel valóssággal elárosztotta az egész környéket. A gyanu kezdettől fogva Mihajlovics Lázár hussicsi kézműves ellen irányult, a kinél több ízben tartották házkutatást, a nélkül, hogy ez eredményre vezetett volna. Végre a legnagyobb munka közepette lepték meg Mihajlovicsot. Számátalan öntőformát, tégelyt, czink- és ólomrudat s a pénzhamisításhoz szükséges sok egyéb tárgyat és szerszámot lefoglaltak nála. A pénzgyárost természetesen elfogták.

* **Diszes temetés.** Tegnap délután temették igaz részvét mellett a Gedeon-család egyik fiatal tagját: Gedeon Ágostont. A gyászos ház udvarát nagyszámu előkelő közönség foglalta el. — A temetést Denes János esperes-plébános végezte segédlettel, mely után a »Kegyelet« disztetőrei vitték a diszes érezkoporsót a négyes fogatu üveges gyászkoocsira. A gyászmenet

tet hosszú kocsisor kísérte a temetőbe, ahol a megboldogultat átadták az anyaföldnek. A szebbnél szebb koszoruk szalagjain következő feliratok voltak: Kedves Gusztinknak — Szerető apja és testvérei, Kedves Gusztinknak — Irén és Laci, Szeretett Gusztinknak — Dr. Mayer család, Kedves Gusztinnak — Karolin néni, Tisztelet jeléül — Olga és Laczika, A viszont látásig — Czelkától. A diszes temetést German Károly »Kegyelet« keresztény temetkezési intézete végezte.

* **Lányok és özvegyek klubja.** Egy francia lap amerikai levelezője érdekesen írja le, hogy az amerikai nők — asszonyok és leányok — minő szenvedélyes hívei a klubéletnek. Vannak »ifjú leány-klubok« és »özvegyek klubja«-i. Különösen Bostonban vannak nagy mértékben elterjedve. A kis leány alig végzi el az iskoláját, már beiratkozik ilyen klubba és ott beszédeket tart. Vitatkoznak filantropiai, bölesészeti, politikai, régészeti, kérdésekről és a rózsás ajkáról csak úgy peregnék a latin és görög technikus terminusok, hogy bizony sok férfi menekülne onnan, ha azzal fenyegetnék, hogy az ő véleményét is kikérdezik. Van ott a nőknek olyan klubok is, hol az özvegy asszonyok az elhunytak érdemeit hasonlítják össze az élőkével. Ott aztán vagy újabb reményekkel vigasztalják egymást, vagy pedig heroikus elhatározásokra szánják el magukat. A mellett egymást támogatják a bajban.

* **Eljegyzés.** Szeniczei Gáspár Lajos tegnap tartotta eljegyzését Csikszentmihályi Csiky Mariska kisasszonnyal, özv. Csiky Ferenczné kedves és szép leányával.

* **A kapitány ur fázik.** A családok — ugy látszik — Nagyváradot keresik fel. Tegnap ismét egy furfangos család történt a városban, még pedig eredménynyel. És a legérdekesebb a dologban, hogy a család eltűnt és a káros az egyik kapitány. Az ismeretlen csavargó ugyan is beállított az alkaptány lakására és kérte a kapitány ur nevében a téli kabátot, mert fázik, már tudniillik a kapitány ur. A kabátot átadták neki, ő pedig becsapta azonnal a rendőrséggel szemközt levő zálogházba. Azután, mint ki dolgát jól végezte, odább állott. Az lesz a legérdekesebb, ha a család pár nap mulva betalálja küldeni postán a zálogcédelát a kapitánynak azzal az alázatos kéréssel, hogy legyen szives kiváltani a kieselt téli gunyát. A tettest különben nyomozzák.

* **Egy uri lány öngyilkossága.** Kemény István királyi tanácsos, a királyi állampénztár nyugalmazott osztályvezetőjének 22 éves esinos leánya Etelka agyonlőtte magát. A fiatal leány szüleinek a Tolody-Ferencz-utca 26. szám a. levő lakásáról átment sógorának Szukováthy István pénzügyminiszteri titkárnak ugyanabban a házban levő lakásába, a hol a házbéliek éppen nem voltak otthon és ott bezárkózva előkereste Szukováthy töltött revolverét és halántékra lötte magát. Mire a házbéliek bejutottak a lakásba, a leány már nem élt. Az öngyilkos leánytól sem levél, sem egyéb jel nem maradt a miből szomorú elhatározásának okára következtetni lehetne.

* **A nagyváradí mérnöki hivatal és a millénium.** A városi mérnöki hivatal serényen dolgozik a kiállításra felterjesztendő rajzokon, a melyek a város nevezetebb közintézményeit fogják ábrázolni, mint a reáliskola, járványkórház, kaszárnyák, vágó-hid, vízvezeték, vas-hidak stb.

* **Őskori temető Zalamegyében.** Csóvanczvár aljában, újabb őskori temetőt fedeztek föl. Az urnasírokról szőlőforgatásnál akadtak másfél láb mélységben. A talált edényekből és bronzkarikákból ítélve, e hely a harmadik században a rómaiaknak temetkező helyül szolgált. A csont- és hamumaradványok közt játszódényeket is találtak.

* **APRO HIREK. A honvédszámvevőség főnöke.** A király, a hivatalos lap közlése szerint, Schmidt Ferencz magy. kir. II. osztályu honvéd

főszámtanácsost a honvédszámvevőség főnökévé ki-nevezte. — **Dinamit robbanás.** Takács Márton menyházai lakos és uradalmi mészke-bánya munkás dinamit töltények készítésével lévén elfoglalva, egy töltényt véletlenül a földre ejtett s minthogy ez, a felmelegedésök czéljából gerjesztett tűz közelébe esett, lábával ellökte, mely alkalommal a töltény felrobant és ballábának alsó lábszárából felét elszakította, jobb lábán pedig egyes véreseket ejtett. — **Tavaszi fegyvergyakorlatok.** A budapesti illetőségű közös hadseregbeli tartalékos katonák fegyvergyakorlata április 26-án kezdődik. A meghívókat a fővárosi katonai ügyosztály már szétküldötte. A tartalékosok fegyvergyakorlata az idén is 13 napig tart. — **Egy elmebeteg öngyilkossága.** Világosról írják: Higyigys Száver világosi lakos régebb idő óta nem volt tisztában önmagával és elmebaj háborodottsága folytán már az aradi közkórházban is áptolták mindamellett, mint nem közveszélyes gyógyítatlanul kibocsájtattott. Szabadsága sem hozta meg részére a gyógyulást és életét megunva egy éles eszközzel hasát felmetszette és az alkalmazott segély daczára kiszenvedett. — **Az orvosdoktori szigorlati rend módosítása tárgyában** ma Wallacis miniszter elnöklete alatt értekezlet lesz. — **Dinamit patron robbanás.** Zvargó Antal egy dinamit-patronra tett szert, melyet csupa tudatlanságból elkezdett kalapálni. Miközben a patron explodált s a szerencsétlen ember arczát néhány darab anynyira eltorzította, hogy alig felismerhető. A szenzációs esetről a szomszédok nyomban jelentést tettek az aradi rendőrségnél. — **Öngyilkosság Pécskán.** Egy fiatal, 19 éves asszony, Mitrics Todor ó-pécskai lakos neje alig 2 évi házasság után megunta a földi boldogságot s vasárnap, míg férje a piacra ment, a szoba gerendára akasztotta fel magát.

Tiszavölgyi vizállások.

— Márcz. 28-án reggeli 8 órakor. —

Fekete-Körös: 90 cm. null fölött. Nagy Zerind 624 cm. null fölött.

Sebes-Körös: Csucsá 148 cm. null fölött. Nagyvárad 172 cm. null fölött (a tegnapi kimutatáshoz képest 100 cm. apadás.) Körös-Ladány 541 cm. null fölött (rohamos áradás.)

Kettős-Körös: Békés 692 cm. null fölött.

Hármas-Körös: Gyoma 676 cm. null fölött (rohamos áradás.)

Berettyó: Margitta 164 cm. null fölött (apad.) Berettyó-Ujfalu 356 cm. null fölött.

Fehér-Körös: Borosjenő 516 cm. null fölött.

Vidéki levelezés.

Szent-Jobb, márczius 26.

Biharvármegyének egykor fényes és dicső multtal bíró, jelenleg azonban igen szerény községből kívánok a t. Szerkesztő ur engedelmével némi tudósítást becses lapjában közölni, mely mint őszinte örömmel és megelégedéssel tapasztaljuk a vidék érdekeit igen melegen ápolja s szívéen hordja.

A hosszú tél és nagymérvű havazások utó-bajai igen érzékenyen sújtanak bennünket; ugyanis a »rézen« beállott olvadás s a gyakori esők következtében a Berettyó anyyira kiáradt, hogy községünk egész határát ellepte; víz alatt állanak vetéseink, legelőink.

Szent-Jobbnak jelenlegi látképe csakugyan Velenczéhez hasonlít; uszik a vízben és feneketlen sárban az egész falu s csak egy több-helyen átszakadt keskeny gát kapcsol bennünket össze a szomszéd községgel, a melybe életveszély nélkül alig juthatni el. Igazán, ugy látszik, hogy szegény községünk mostoha gyermeke a vármegyének, mert nem igen törődik mivélünk; közlekedésünk télen-nyáron a lehető legrosszabb, most pedig a nagy árvíz miatt csaknem lehetetlen, hisz még a belső és külső falu közti, minden ut fogalmat kiganyoló gát is járhatatlan. Ily körülmények közt igen természetes, hogy egészségi viszonyaink sem a legjobbak.

Január 28. óta mind a két népiskola a kanyaró miatt hatóságilag be lett zárva, mely járvány daczára minden óvrendszabályoknak még most sem szünt sem meg és azért a tanítás már 2 hónap óta szünetel. Ehhez járul még azon speczialis baj, hogy itt sem orvos,

sem patika nincs; sz.-imrei körorvosunk maga is beteges és hajlott koru lévén, hivatalát már nem teljesítheti s kénytelen magát koronkint a szalárdi orvos által helyettesíttetni.

E visszás állapot szomorú következményeit a község lakossága nagyon kezdi érezni, s azért mint hallom, komoly mozgalom indult meg az iránt, hogy Szent-Jobb, mint a kör legnépesebb községe legyen a körorvos székhelye. Adja Isten, hogy úgy legyen!

A szállók ujja telepítése nálunk igen lassan halad és az egykoron oly híres »hegy«-en, egy néhány lelkes és törekvő gazda kísérletezésén kívül, alig található számbavehető mozgalom; lehet azonban, hogy e napokban a hatósági közegek jelenlétében megalakult »hegy-község« főképp jó példájával sok előítéletet és nembánomságot le fog győzni s új lendületet fog a tespedő ügynek adni.

A vadászati naptár szerint »Oculi« vasárnap a szalonka évadja is beköszönt volna; szalonka ugyan még nincs ez idő szerint, de a nemes sport kedvelői már itt vannak és lázas izgatottsággal lesik az első »huzást.« Talán ennek is némileg tulajdonítható, hogy a hagyományok nagy földbirtokos gróf Seilern Ferencz ez idén oly korán érkezett magyarországi gyönyörű birtokára, a hol, mint tőle értesültem, egész családjával május végéig szándékozik tartózkodni.

Most egyelőre ennyit; később — a t. Szerkesztő ur engedelmével — majd másról és többet!

Vonatok érkezési s indulási ideje.

Érkezik:	Indul:
Budapestről 2-12, 7-08, 1-50, 7-15 — 3-46.	Budapest felé 2-25, 8-43, 11-04, 12-23, 2-26.
Kolozsvárról 2-18, 10-44, 11-41, 8-00, 8-38.	Kolozsvár elé 2-19, 7-15, 2-24, 4-00, 12-05.
Szegedről 8-30, 9-32, 5-30.	Szeged felé 4-25, 7-33, 10-15.
Aradról 9-32.	Arad felé 4-25.
Vaskóh-Belényesről 11-28, 9-07.	Vaskóh-Belényes felé 5-10, 2-10.
Gyoma-Kőről 10-10, 8-02.	Gyoma-Kót felé 7-00, 2-05.
Érmihályfalváról 8-15, 9-22.	Érmihályfalva felé 6-45, 4-40.

A fekete számok az éjjeli időt jelentik.

EGYLETEK.

A „Biharmegyei és Nagyváradai régészeti és történelmi egyesület“ választmányi gyűlése.

A régészeti egyesület tegnap d. u. 5 órakor választmányi ülést tartott saját helyiségében, melyen jelen voltak: Gyalóky Lajos elnök, Gálbory Sámuel pénztárnok, dr. Karácsonyi János titkár, Cséplő Péter régiségtárőr, Nemeskey Andor, dr. Bozóky Alajos, Kotunoviksz Sándor, Középpessy Gyula választmányi tagok.

A jegyzőkönyv hitelesítése után, a Hadady Dániel kertrendező kérvényét tárgyalták, melyben Hadady Dániel azt indítványozza, hogy az épülő új muzeum épülete körül fűvészkert létesíttessék, melynek rendezésére és fenntartására ajánlkozik (A Nagyváradon lévő községi iskolai tanulók érdekében is nagyon fontosnak és kívánatosnak tartjuk az eszme létesítését.)

Hadady ajánlatára a választmány Nátafalussy Kornél elnökle alatt Kertész Miska, Szmekta Ödön, Madaras Elek, Potássy János szakferfiak, továbbá dr. Szabó György, Hegyessy Márton és Középpessy Gyula választmányi tagokból álló bizottságot küldte ki, mely érintkezésbe tegye magát Hadadyval és mielőbb véleményes jelentést adjanak a további teendők végett.

Gyalóky Lajos indítványára elhatározta a választmány, hogy Beöthy László elnököt felkéri, hogy lehetőleg Májusban Biharmegye és Nagyvárad értelmiségét egy nagy értekezletre hívja össze az új muzeum épület ügyének pártolása végett.

Végül a választmány köszönetet mondott Sonnenwirth Mórnak, a ki Márkus János hegybíró közvetítésével megkövesült mammoth csontokat ajándékozott az egyesületnek továbbá Gyagyovszky Viktor műlakatosnak, a ki a reális iskola építésénél talált régiségeket és Rigli Józsefnek, ki 3 darab régi pénz adott az egyesületnek.

Uj tagokul beléptek Szakszó Rezső alapító tagnak, Radnay Farkas, Géczy Lajos és Némethy Gyula rendes tagoknak.

Az ülés fél 7-kor ért véget.

Meghívó.

A »biharmegyei és nagyváradai nőegylet« választmányi tagjait és védőhölgyeit van szerencsém a f. évi márczius hó 30-ik napján d. u. 4 órakor Bémer-téren lévő lakásomon tartandó választmányi gyűlésre meghívni.

Nagyvárad, 1895 márczius 28.

Grünwald Henrikné,
h. alelnök.

A budapesti katolikus kör tegnapelőtt tartotta meg közgyűlését Pintér Kálmán piarista elnöklése alatt. A tanácskozást hosszabb beszéddel nyitotta meg az elnök, egyebek közt ezeket mondván: Odajutottak immár a katolikusok, hogy egyesületek alakításának a jogát is el akarják tőlük vitatni s rájuk fogni, hogy egyoldalul védik az ügyüket. Manapság minden lehet az ember, csak hitéhez ragaszkodó buzgó katolikus nem. A fogalmakat rosszakaratulag összezavarják manapság s azzal az állítással lépnek elő, hogy a katolicizmus fogalma nem fér össze a hazafisággal. Pedig — ugymond Pintér, — érzem, hogy jó katolikus és jó hazafi lehetek is és vagyok is egy személyben s ilyenek vagyunk valamennyien. A beszéd további folyamán, a melyben az összetartás szükségességét hangsúlyozta, azt az indítványt tette az elnök, hogy a kör igyekezzék minél előbb egyesületi házat szerezni, mert a tulajdon otthon erőt és önértetést ad s növeli az összetartást.

Az elnök szavai után Gyürky Ödön dr. titkár terjesztette elő az évi jelentését, mely arról tett tanúbizonyságot, hogy a kör az elmúlt esztendőben is egész erejével működött a katolikus társas s egyesületi élet fejlesztése dolgában. Gabler Lajos Pál pénztáros a pénztári jelentést terjesztette elő. A körnek jelenleg 9566 forint 51 kr vagyona van; évi bevétele volt 6494 frt 85 kr. Az 1895. évi költségvetés 6965 frt 88 krral van előirányozva. A számvizsgálók jelentésének meghallgatása után a pénztárosnak a fölmentvényt megadták. Számvizsgálókul megválasztották Benke Gyula takarékpénztári igazgatót és Eberling József realiskolai tanárt; azután az igazgató választmányt egészítették ki. Uj választmányi tagok lettek: K. Császár Ferencz, Fuchs Nándor, Gabler Lajos Pál, Gyürky Ödön, Horvát Béla, Hets Ödön, Lévy Imre, Majovszky Vilmos, Makay Dezső, Repács Radó, Schneider Alajos, Spett Vince, Szadovszky József dr., Steinhardt Antal, Tahy István, Timon Akos dr., Tóthfalussy Béla, Vajda Adolf dr., Wenckheim Frigyes gróf és Zsivkovics József. A közgyűlésből üdvözölték még a pápát és a hercegprimást, aztán a közgyűlés véget ért.

REGENY-CSARNOK.

Inkognitó.

Jüngst A. elbeszélése.

(20)

Fordította: Bércziházi Berczy Margit.

— Igen itt ült a tudós Paschal Aucher atya lábainál, s hónapokig élvezte a zárda esendes békéjét, — felelé Stetten komolyan, mialatt körülnézett a tágas félkörben, mely tele volt drágaságokkal, könyvekkel és írással. — De valóban jobb helyet a magánosságra aligha találhatott volna!

Ez utolsó szavaknál Stetten az ablak felé mutatott, a széles magas ivablak felé, mely a szabad tengerre nyílt. Kék a tenger, kék az ég ameddig csak szem lát; mély ünnepélyes esőnd, melyet csak a gyengéden emelkedő hullám esobogása szakít félbe.

A fiatal hercegnő mélyen meg volt illetődve. Különösen rejtelmes lehetett áradata fogta közül. Alig hallá, midőn vezetője, — egy magas komoly férfialak, kelet erős metszetű vonásaival, — magyarázott neki szerzetük lénye-

géről s ténykedéséről, a buzgó testvérek áldásos törekvéséről, hogy mint terjesztették s honosították századokon át legvéresebb harcok közepett az igaz hitet. A sötét korszakál övezte arc megélenkült, a szelid szemek ragyogni kezdének, míg a szavak mind melegebben, mind ékesszólóbban ömlöttek a pater ajkairól.

Stetten áhitattal vegyes érdeklődéssel hallgató a messze keletről jövő tudósításokat. Schönfeld kisasszony elragadtatással élvezte a legisztább francia kiejtést, csak Hella hercegnő nem adott magáról életjelet. Mintegy álmodva haladt a termeken keresztül; álomszerűen sétált a kert cyprusai alatt, melyek sötét mélabus jellegét enyhíté némileg egy csoport viritó tüzes yirág. Mint álomjáró lépett az Adria által szünet nélkül mosott védfal legesleges szélére. Ő jól tudta, hogy élete egy álom, egy édes, bódító álom; de az ébredésnek meg kell jönni, ha még oly igyekvően zárja is le szemét s azután? Azután? Óh, ha vonagló szívével, vágyódó lelkével ő is a zárda békéjébe menekülhetne, hogy Altdorfot soha többé ne kelljen látnia!

Fájdalmas keserű mosolylyal hajolt a szép leány az oleander bokrok fölé, melyek a talapaton keresztül csaknem érintik a tenger hullámain. Mintegy becézve simogató az ágakat, s alig birt megválni e szép áldásos helytől. Egyszerre kimondhatatlan félelem fogá el, kínos érzés feszíté keblét, mintha az első lépésnél el kellene sülyednie, mintha e békés hely elhagyásával végzete teljesülne be.

Már nagyon is ideje van az indulásnak, — mondá Stetten, ki eddig hallgatagon szemlélte Hellát. Schönfeld kisasszony még néhány növény magyarázatát kérte a patertől.

Még egy utolsó hosszú tekintet, még egy fájdalmas üdvölet s Hella szó nélkül indult ki.

— Priez pour moi, mon père! — sugá az ájtatos Mechitar testvérnek a bueszásnál, s elutasítólag intett, midőn ez ijedten a gazdag adomány ellen, melyet kezébe nyomott, szót akart emelni.

Egy élénk szellő s a csaknem teljes dagály gyorsabban kezeltették a gondolással evezőjét, s rövidebb idő alatt mint jöttek értek a Piazzetára. A hercegnő s a professor egész ut alatt keveset szóltak, ellenben Schönfeld kisasszony egész egyedül vivé a társalgást, annyira ismételve, charmant, »charmant«-ját, hogy maga a gondolás is figyelmes lőn rá.

X.

Hella hercegnő gyanutlanul haladt kísértő-nőjével a Piazzetán, s épen be akartak fordulni az oroszán-oszlopos csarnoknál, midőn ott egy ur tűnt elő, kinek láttára Hella szivverése megállással fenyegetett. Kitérésről már szó sem lehetett, csak lehajolt, hogy így elvonja arcát az érkező elől.

— Nézzen balra Schönfeld! az Istenért balra! — sugá a hercegnő a meglepett udvarhölgynek, ki nem vevé észre az idegent.

Stetten, ki a gondolás kifutása miatt maradt el tőlük, most könnyedén ugrott fel a lépésekre követendő a hölgyeket. Azonban alig tett pár lépést, midőn egyhangu jókedvű kiáltás megállásra kényszeríté.

— Az ördögbe Rheinstetten ön az valóban, vagy csak lelke? s mi hozza ide ezen víz és kő, kő és víz közé?

Stetten láthatólag kellemetlenül érinté a találkozás; összeránczoló homlokát, s bosszusan toppantott lábával. Azonban csakhamar visszanyeré önuralmát, mialatt udvariasan felelé:

— Szeszély, vagy a véletlen játéka gróf ur, ahogy akarja.

(Folyt. köv.)

TÁVIRATOK.

Országgyűlés.

(Folytatás.)

Szünet után

A nemzetiségi izgatásokra vonatkozó kérények tárgyalásánál felszólal

Pázmány Dénes: Az egész haza szükségét érzi annak, hogy intézkedések történjenek a nemzetiségi izgatás ellen.

A magyar politikának ki kell lépni passiv magatartásából.

A román kérdésben külföldi agitáció hatása is érezhető; azért a kormánynak nem kellene megelégedni a bünösök megbüntetésével, hanem a bukaresti izgatókra kellene főfigyelmet fordítani. A román liga 200,000 tagot számlál, kiknek működése Magyarországra koncentrálnodik. Ennek a ligának évenként egy és fél millió lira áll rendelkezésére a tagsági díjakból. Ezt tovább túrni nem lehet.

Sürgeti az állami rendőrség behozatalát országszerte, mert a csendőrség a praeventív intézkedésekre nem lehet hivatva.

Attér ezután a nemzetiségi felekezeti iskolákra, melyek az izgatásoknak fő fészkei. Az államnak ezekre az iskolákra szigorubb felügyeletet kellene gyakorolnia.

A nemzetiségi kérdés megoldására nézve ajánlja az államnak, hogy az egyesek egyéni jogait jobban respektálja. Helytelennek tartja pl. Lukács Lászlónak választási jogától való megfosztását. Elvárja a kormánytól, hogy már egyszer komolyan foglalkozzék a nemzetiségi kérdéssel. (Zajos helyeslés a baloldalon.)

Apponyi Albert gróf igen helyesnek tartja, hogy a törvényhatóságok helyi tapasztalataikat a Ház elé terjesztik. Ezeket nem tartja kicsinylendőknek.

A konziliáns nemzetiségi belpolitikát, ha erőteljes külpolitikával párosul, helyesnek tartja épp azért örömmel hallgatta Pázmány fejtegetéseit. Valahányszor elkülönzésre irányuló törekvéseket lát az állam lépjen föl teljes erővel, komoly eszközökkel, de adja meg mindenkinek azokat a méltányos kivánságokat, melyek nem sértik a nemzet integritását. (Zajos helyeslés.)

Az egységes állami kulturát magát kívánatosnak tartja. A népiskolai novella jó eszköz volna az állam kezében; de ha számon kérjük, hogyan használta eddig, bizony nem tud vele beszámolni a kormány.

E kormánytól egyébként a nemzetiségi kérdés megoldását várni nem lehet. Mert ennek első feltétele volna a jogok tiszteletben tartása. Ezt pedig Bánffyknak sem multjából, sem jelenéből remélni nem lehet.

Ezután védelmezi a pártját az ellen a vád ellen, mintha a néppárt javára dolgoznék. Az oda küldött képviselők a választói jog megóvása céljából mentek oda. Mert nekik már fogalmaik vannak a választói jogról, mint a liberális pártnak, mely mióta uralmon van, még semmit sem tett a választási visszaélések megtorlására és megakadályozására. — Ha azt akarjuk, hogy minden polgár ragaszkodjék a hazához, akkor érvényt kell szerezni a személyes szabadságnak mindenkivel szemben akár kormánypárti főként az illető, akár szegény ellenzéki választó. (Zajos helyeslés.)

Perczel D. röviden válaszol Apponyi gróf beszédére.

Elnök előterjeszti a holnapi ülés napirendjét, mely a kérvények folytatólagos tárgyalásából, a letárgyalt javaslatok harmadik olvasásából és a miniszterelnök válaszából fog állani a Babó Emil interpellációjára.

Perczel D. törvényjavaslatot terjeszt be a kolera veszély miatt a mekkai zárandoklat megállításáról.

Az ülés vége: 2 óra 10 perczkor.

Az agrár-bank.

Budapest, márcz. 28 (Saját tud. táv.)
Miután Lukács László pénzügyminiszter az elődje által megindított mozgalmat egy agrár-bank létesítése ügyében teljesen elejtette: Wekerle Sándor, mind magán ember vette kezébe az ügyet és a pesti hazai takarékpénztár egyesülettel folytatott tárgyalásokat ez ügyben, melyeknek az az eredményök, hogy a nevezett pénzintézet hajlandónak nyilatkozott a kormány támogatása nélkül megalapítani az agrár-bankot — valószínűleg a pestmegyei hitelszövetkezettel összeköttetésben.

A Tarnóczy-ügy.

Budapest, márcz. 28. (Saját tud. táv.)
A délelőtti folyamán több ellenzéki képviselő provokáltatta Tarnóczyt a lapokban megjelent sértő nyilatkozata miatt. — A holnapi lapokban Tarnóczy nyilatkozatot fog közzétenni, melyben a gr. Szapáry Gyula ellen elkövetett sértését visszavonja.

Árvizek.

Budapest, márcz. 28. (Saját tudósítónk táv.)
A kiöntött Száva vize ma leapadt. A kár, melyet az áradás okozott igen jelentékeny. A Tisza, a Körösök és a Maros felső folyásáról jövő hírek e folyóknak további áradását helyezik kilátásba. A Szamos Deésnél kiöntött. A város egy része veszélyben van.

Sajtóper.

Budapest, márcz. 28. (Saját tud. táv.)
Az Arany Lajos czeglédi rendőrkapitány által a »Népszavá«-ban megjelent becsümlő cikk miatt Pollák Béla nyomdász ellen megindított sajtóperben az esküdt-szék vádlottat kilencz szóval három ellen vétkesnek találta a nyilvános rágalmazásban, minek alapján a sajtóbiróság Pollákot 14 napi fogházra és 10 frt büntetésre ítélte.

A szoczialisták és II. Vilmos.

Budapest, márcz. 28. (Saját tud. táv.)
A német szoczial-demokraták a költségvetés harmadik olvasásánál határozati javaslatot fognak beadni, hogy a német birodalmi gyűlés foglaljon állást a császárnak Bismark herczeghez intézett távirata ellen.

A perui forradalom.

Budapest, márcz. 28. (Saját tud. táv.)
Az új elnöknek Pierolasnak megválasztásával a lakosság nincsen általánosságban megelégedve. Ellenforradalom kitörésétől félnek.

A kubai lázadás.

Budapest, márcz. 28 (Saját tudósítónk táv.)
A kubai fölkelés úgy látszik új tápot nyert. legalább erre mutat a kormánynak azon intézkedése, hogy négy hadihajót küldött Kubába és további csapatküldéseket helyezett kilátásba.

Az új spanyol kormány.

Budapest, márcz. 28. (Saját tud. táv.)
A Canovas-kabinet a szenatusban való bemutatkozásánál a miniszterelnök erélyes nyilatkozatot tett a közigazgatási helyzetről, a kubai lázadásról és a sajtóügyekről. — A képviselőházban Canovas kijelentette, hogy a liberális kabinet lemondásának okát ignorálja és a kormányt minden feltétel nélkül vette át.

Közigazdaság.

A gazdasági munkások erkölcsi élete.

A ki behatóbban foglalkozik ennek a nagyszámu néposztálynak családi helyzetével s a közt, s munkaadójá közt fennálló viszonyokról, lehetetlen arra a meggyőződésre nem jutnia, hogy ezen állapotok a milyen elszomorító közigazdasági szempontból erkölcsileg ép oly mértékben egészségtelenek.

A mezei munkások két kategóriába sorozhatók. Az egyik osztályba tartoznak az állandó munkások, évi cselégek, a másikba az ideiglenes munkások, a napszamosok és szakmányosok. Az előbbieket bizonyos szorossabb kapocs fűzi a gazdához, a mennyiben a hosszabb szolgálati

idő közelebb hozza őket a gazda családjához, utóbbiak idegenek maradnak a családra nézve, mert ideiglenes minőségükben gyakran váltakoznak s gazdát cserélnek.

Tagadhatatlan, hogy a régi, sőt nem is oly távol időkben, ma már azonban csak igen gyéren előforduló közös háztartásban a gazda tekintélyéből kifolyólag egész családja iránt bizonyos türelmet és tiszteletet tanusított a cselédség, s különösen ott, a hol a családfő jellemes s egyszersmind istenfélő volt, példája mindenkor jó hatást gyakorolt rájuk, mert itt is, mindenben exempla trahunt. Ezen patriarchalis viszony, sajnos ma már megszűntnek tekinthető, de megszűnt vele egyszersmind legalább nagy állagban, a cselédek becsületessége s megbízhatósága is.

A gazdasági munkások milliókra menő óriási tömegei mai izolált állapotukban sem reális, sem erkölcsi oktatásban egyáltalában nem részesülnek s ép azért értelmiség s talán még inkább vallásosság tekintetében — bátran mondhatjuk — a többi polgárokhoz mérten a műveltség legalacsonyabb fokán állnak. Nézzük csak hogyan kezeli legnagyobb része a gazdasági szerszámokat? Hányan értenek például az eke helyes összeállításához, hogy a barázda s az elvágott szelet alja tiszta s vízirányos legyen? Hányan nem tudják, milyen emeltyűt adjanak kezük fogásával a villának, kapának, ásónak, lapátnak, — a kaszát mily szeglet alatt erősítsék a nyélhez a munka megkönnyebbitése s ez által a munkaeredmény fokozása céljából? de nézzük különösen cselédjeink az istenkáromláshoz való hajlamát s gyakori hűség-hiányát. Valóban elszomorító állapotok ezek! De vajjon segíthetünk-e mi — a társadalom — ezeken a bajokon? Nézetem szerint igenis, de sikeresen csak vállalva az állammal. A társadalom, jobban mondva, a gazdák részéről nem kell hozzá egyéb, mint jóakarát s azon tudat, hogy a jó szándék nemcsak szolgánépnek, de sőt önönmagának még fokozottabb mértékben javára fog válni.

A saját jól felfogott érdekét szem előtt tartó gazda ennél fogva ne restelje cselédeit mindenféle gazdasági szerszámok helyes kezelésébe betanítani s másodsor jó példaadással azoknak erkölcsi érzetét emelni, hűségüket pedig méltányos fizetésben s olykor ösztöndíjakban való részesítés által szilárdítani.

Felette fontosnak tartom e mellett, hogy a gazda állandó cselédjeit kötelezze az isteni tiszteletben való részvételre — a pusztákon, a hol nincsen templom, bizonyos sorrendben felváltva küldje azokat a vasárnaponkint a legközelebbi templommal bíró községbe.

A munkásnép, mely emberi bánásmódban részesül, mely anyagiakban hiányt nem szenved s melynek erkölcsi s vallási táplálékáról is gondoskodik a gazda, elégedett és boldog. S miután a boldog és elégedett nép soha és sehol a fenálló rend ellen fel nem szokott lázadni e feltételekben látom én a legbiztosabb óvó szert az agrárszoczializmus ellen.

A mi józan magyar népünk igénytelenebb a rómaiaknál, ő nem circensesért kiált az államhoz, ő nem alamizsnát, ő csak kenyeret, azaz munkát kér az államtól s azt is csak akkor, midőn a gazdasági munkák szünetelnek.

S itt kezdődik az állam categoricus imperativusa, apodictikus kötelessége polgárainak azon osztályáról gondoskodni, mely keze munkájánál egyéb tőkével nem bír. Munkáról gondoskodni oly időben, midőn a társadalom képtelen az egész nagy munkás osztálynak keresetet nyújtani. Megelőzni a munkásnép éhségét, nem pedig a már beállott nyomor által előidézett törvényellenes mozgalmakat szuronyok élével törvényes mederbe terelni.

Principiis obsta, sero medicina paratur,

Dum mala per longas invaluere moras.

Ily elvek alapján s ily szellemben óhajtom én a gazdasági téren szerzett szerény ismereteimet terjeszteni jövőben ép úgy, mint eddig. Nagyvárad, 1895. márczius hó.

Rimler Pál.

Körrendelet az állatorvosokra vonatkozólag. A földművelésügyi m. kir. miniszter folyó évi márczius hó 5-én 23886. sz. a. valamennyi törvényhatósághoz a következő körrendeletet intézte:

Több ízben tapasztaltván az, hogy az egyes törvényhatóságok területén betelepülő állatorvosok állatorvosi oklevelüket az 1888. évi VII. t. cz. 119. §-ának ellenére, a gyakorlat megkezdése előtt a kerületi állami állatorvos utján a törvényhatóságnak beiktatás és kihirdetés végett nem mutatták be, értesitem a közönséget, hogy az olyan állatorvos vagy állatorvosi gyakorlatra jogosított gyógykovács, a ki gyakorlatot folytat mielőtt a törvény fentidézett rendelkezésének eleget tett volna, ez által kihágást követ el, mely 100 forintig terjedhető s az 1888. évi VII. t. cz. 156. §-ában megjelölt czélokra fordítandó pénzbüntetéssel büntetendő.

Nagyvárad-i házbér és házosztályadó.

Hirdetmény.

Nagyvárad-Ujváros, Olaszi, Váralja, Velen-
cze, Csillagváros, Külváros város részekre, to-
vábbá a hegyen levő nyaralók és pajta épüle-
tekre vonatkozó s a kir. pünzügyigazgatóság
3851. szám alatt kelt érvényesítésével ellátott
1895. évre szóló házbér és házosztály-
adó kivetési lajstromok az 1893. évi XLIV-
törvényezikk 16-ik §-a értelmében 8 napi köz-
szemlére vagyis folyó évi márczius hó 28-tól
április hó 4-ig bezárólag a városi adóhivatal
10-ik számú szobájában azon figyelmeztetéssel
tételnek ki, miszerint az érdekelt adókötelesek
a jelzett lajstromokban terhükre előírt adónem-
müket ott megtekinthetik s az elleni netaláni
felszólamlásukat azon adózók, kik ilyenmü adó-
val már a mult évben is megróva voltak a
lajstrom közzétételét követő 15 nap alatt, míg
azon adózók pedig, kik a kivetési lajstromban
megállapított adóval a kivetési évében első íz-
ben vannak megróva adójuknak adókönyvec-
kéjükbe történendő bejegyzését követő 15 nap
alatt Nagyvárad- város közigazgatási bizottságá-
hoz czimezve a kir. pénzügyigazgatóságnál írásba
benyújthatják.

Megjegyeztetvén, miszerint a házbéradó ki-
vetésénél változás csak azoknál állott elő, kik
az 1894—95. évre házbéradó kivetés első évé-
ben ujonnan építkeztek, avagy pedig lakhatlan
állapotú épületeiket lakhatóvá tették.

Nagyvárad, 1895. márczius 26-án.

Bordé Ferencz,
adóügyi tanácsos.

A budapesti termény-tőzsde forgalma

1895. márcz. 27.

I. Készáru üzlet. Malmaink az előre vásárolt bu-
zák átvételével elfoglalvák, a mai kínálatot készbuzában
figyelem kívül hagyták és alig 3—4000 q. hazai búzát
vásároltak 5 krral csökkent áron.

Idegen búzákból 1000 q. 79.6 k. oláh buza kelt el
5.90 frton vámmentesen. örlési engedéllyel.
Rozs irányzata nyugodtabb. Az árak 5.80—5.90
frton jegyeznek.

Árpa irányzata nyugodt, üzletelen.
Tengeri irányzata tartott, 6.70—6.85 frton.
Zab irányzata változatlan.

Mai hivatalos jegyzések effektív árakban.

		B u z a			
		100 kgr. ára		100 kgr. ára	
		frttól	frtíg	frttól	frtíg
F a j	Bánsági	74	—	75	—
	„	76	—	77	—
	„	78	6.95	79	7.05
	„	80	7.05	81	7.10
Tiszavidéki	„	82	7.15	81	7.15
	„	74	—	75	—
	„	76	—	77	—
	„	78	6.60	79	6.65
Pestvidéki	„	80	6.70	81	6.75
	„	82	6.80	81	6.80
	„	74	—	75	—
	„	76	—	77	—
Fejérmegyei	„	78	6.55	79	6.55
	„	80	6.60	81	6.65
	„	82	6.70	81	6.65
	„	82	6.75	80	6.80
Bácskai	„	74	—	77	—
	„	78	6.60	79	6.65
	„	80	6.70	81	6.75
	„	82	6.80	81	6.85
Román	„	74	—	75	—
	„	76	—	77	—
	„	78	—	79	—
	„	78	—	79	—
Szerb	„	74	—	75	—
	„	76	—	77	—
	„	78	—	79	—
	„	78	—	79	—
Bolgá	„	74	—	75	—
	„	76	—	77	—
	„	78	—	79	—
	„	78	—	79	—

II. Határlódó üzlet. Külföldről érkezett hírekre,
nálunk a még tegnap szilárd irányzat nyugodtabb han-
gulatnak adott helyt. Buza 3—4 krral, rozs 4—5 krral,
csökkentek, miután kezdet tegnap őr színvonalukat némi-
leg megtartották.

Délután Berlin 1 és fél márknyi baisse-el közön-
tött be, mindek folytán piacunkon a hangulat kedvtelen-
sége fokozódott, buza és tengeri árak további 4—5 krral
olesőbbodtak.

Előfordult kötések: buza tavaszra 6.94—7.— frt,
buza, őszre 7.13—7.20 frt, rozs tavaszra 5.88—5.97 frt,
tengeri máj.—jun. 6.60—6.72 frt, zab tavaszra 6.38—6.42
forint, káposzta-repeze augusztus—szeptemberre 10.85—
11.— forint.

Sertés-üzlet.

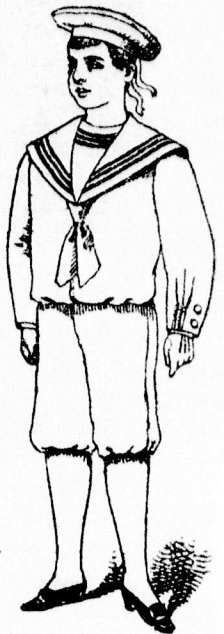
K ö b á n y a, márcz. 27. Készlet: 130.264 drb. Urasági
öreg kövér I. rendű: 45—46 kr.; közép: 45½—46½
kr.; süldő kövér: 48—49 kr.; sovány: 46—47 kr.;
román: —.—; Szerb kövér 45—46 kr.; könnyű 44.
45 kr. A hizott sertés üzlet irányzata: változatlan.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1895. márcz. 28-án.

Magyar aranyjáradék 4%	—	—	—	123.75
Magyar koronajáradék	—	—	—	99.10
Magyar vasuti kölesön aranyban 4½%	—	—	—	126.50
Magyar vasuti kölesön ezüstben 2½%	—	—	—	104.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—	—	—	125.—
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	—	—	—	99.—
Italméresi jog megváltási kötvény	—	—	—	101.—
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	—	—	—	98.50
Magyar nyeresémi sorsjegy-kölesön	—	—	—	162.—
Tiszszabályozási és szegedi sorsjegy kölesön	—	—	—	152.50
Osztrák járadék papirban	—	—	—	101.—
Osztrák járadék ezüstben	—	—	—	101.—
Osztrák járadék aranyban	—	—	—	124.50
Osztrák korona járadék	—	—	—	101.—
1860. osztr. államsorsjegyek	—	—	—	158.—
Osztrák-magyar bankrészvény	—	—	—	1082.—
Magyar hitelbank részvény	—	—	—	474.50
Osztrák hitelintézet részvény	—	—	—	411.30
Osztrák-magyar államvasuti részvény	—	—	—	445.50
20 frankos arany (Napoleond'or)	—	—	—	971.—
Német birodalmi márka	—	—	—	59.90
London vista	—	—	—	122.50
Paris vista	—	—	—	48.45
20 márkás arany	—	—	—	11.99

NYILTTÉR.

Tengerész öltönyök 4—9
éves fiuknak (különleges-
ség) 8 frt, czélszerű iskola-
öltönyök 5 frt 50 kr, ép ugy
felnöttebb fiatal uraknak
dús válaszfélekben kaphatók

NEUMANN M.

férfi-ruha üzletében Nagy-
váradon csakis Bémer-tér,
Kishidő. (Czégemet hason-
nevű czéggel kérem össze-
nem téveszteni. Vidéki meg-
rendelések utánvét mellett
eszközöltetnek.
Meg nem felelő árak szive-
sen kicseréltetnek.

(77) 6—75

Önkéntes árverés

a „László“ malom 1-ső telepén

f. évi április hó 1-én (hétfőn) d. u. 3 órakor

tizenegy drb igás ló

önkéntes árverés utján — azonnali kész-
pénzfizetés mellett — el fog adatni, mely
árverésre a venni szándékozók ezennel
meghivatnak.

Nagyvárad, 1895. márczius 28.

A „László“ malom

(83) 1—3

felszámoló bizottsága.

A t. c. gazdaközönség figyelmébe!

Mint minden tavasszal — úgy az idén
is bátorkodom üzletemet a t. cz. gazda-
közönségnek: **gazdasági vetőmagvak**
és egyéb gazdasági cikkek beszerzésére
ajánlani.

Nagy készletet tartok: **arankamen-
tes, valódi francia és magyar
lucerna, steier lóhere** magvakból;
olasz, angol perje és pázsittűmag
vegyületekből; eredeti, **nem után**
termelt sárga Oberdorfi, Ecken-
dorfi, angol veres mammuth és buczok
takarmány répamagvakból, melye-
ket mind a **legolcsóbb napiárakon**
árusítom, és azok **azonosságáért,** vala-
mint **csiraképességeért** szavatolok.

Ajánlok továbbá mindenféle gazdasági
cikkek, u. m. petroleum, ásvány- és
oliva gépolajokat; gazdasági gépekhez szük-
séges anyagokat, carbolineum és minden-
féle fertőtlenítő, valamint állatgyógyászati
szereket.

Vidéki megrendeléseket, a rendelmény
vétele napján már elszállítok; pontos és
jutányos kiszolgáltatást ígérve, maradok a
t. cz. gazdaközönség

Nagyvárad, 1895. márcz. 15.

(74) 4—10 kész szolgálja **Janky Antal**

Egy egész öltözet gyapju-szövetből 20 forint.

Előnyös bevásárlás folytán üzletemet a közelgő tavaszi és nyári idényre a legszebb és
legújabb divatu gyapju-szövetekkel gazdagon felszerelvén, azon kellemes helyzetbe jutottam,
hogy egy divatos tavaszi vagy nyári gyapju-szövet öltözetet

20 forintért

vagyok képes előállítani.

A nálam megrendelt ruhák izléses és legújabb szabás szerinti kiállítását azon körülmény
is biztosítja, hogy **fiam a bécsi internacionális szabászatú akadémián nyert isme-
reteit és Münchenben a magasabb divatú szabászatban szerzett tapasztalatait**
üzletemben értékesíti, minélfogva a legmagasabb igényeknek is meg tudok felelni.

Midőn ezt a n. é. közönség becses tudomására juttatni bátor vagyok és eddigi szíves
pártfogását megköszönve, kérem, hogy b. megrendeléseivel ezentul is mennél gyakrabban szíves-
kedjék szerencsételni.

Mély tisztelettel

FEHÉR ISRÁEL, férfi szabó

Nagyvárad, Fő-utca, Bazár-épület kapuja mellett.

(66) 6—10

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek. Mintákat kívánatra bérmentve.